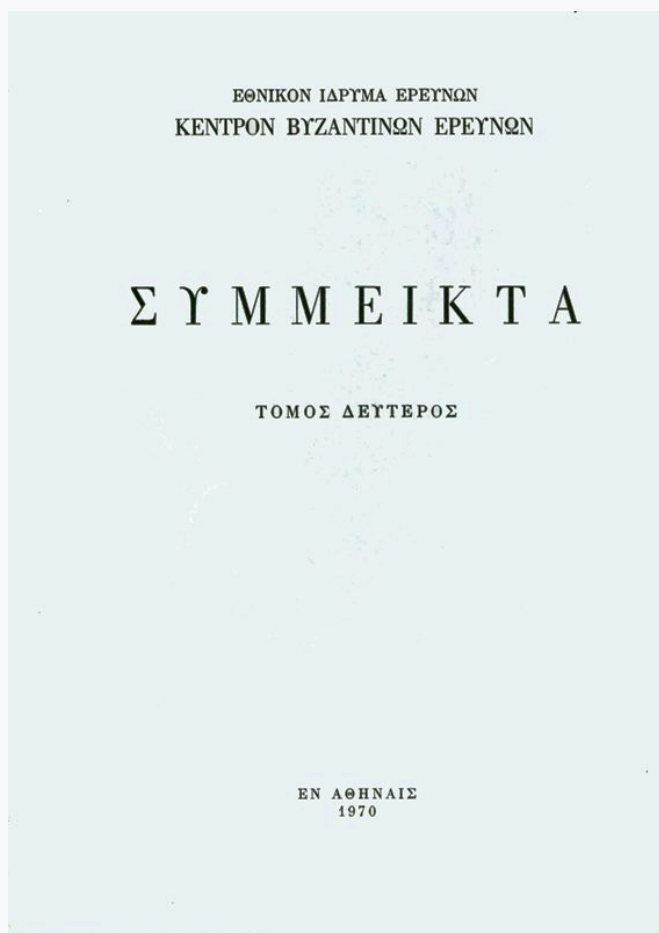

Byzantina Symmeikta

Vol 2 (1970)

SYMMEIKTA 2

Τὰ Λατινικὰ ἔγγραφα τοῦ Πατριακοῦ Ἀρχείου

Χρύσα Α. ΜΑΛΤΕΖΟΥ

doi: [10.12681/byzsym.653](https://doi.org/10.12681/byzsym.653)

Copyright © 2014, Χρύσα Α. ΜΑΛΤΕΖΟΥ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

ΜΑΛΤΕΖΟΥ Χ. Α. (1970). Τὰ Λατινικὰ ἔγγραφα τοῦ Πατριακοῦ Ἀρχείου. *Byzantina Symmeikta*, 2, 349–378.
<https://doi.org/10.12681/byzsym.653>

ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΠΑΤΜΙΑΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΡΕΥΝΑΙ ΕΝ ΠΑΤΜΩ

Τὰ Λατινικά ἔγγραφα τοῦ Πατμιακοῦ ἀρχείου, 68 τὸν ἀριθμόν, ἀναφέρονται εἰς τὰς σχέσεις τῆς μονῆς μετὰ τὴν Γαληνοτάτην Δημοκρατίαν τῆς Βενετίας, τοὺς Μεγάλους Μαΐστορας τῆς Ρόδου καὶ γενικῶς τὰς καθολικὰς Δυνάμεις ¹. Τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι ποικίλον καὶ λίαν ἀξιόλογον. Ἀναλυτικώτερον δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ταῦτα εἰς τρεῖς κατηγορίας :

α') "**Ἐγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου**", τὸ ὁποῖον διетήρει ἡ μονὴ τῆς Πάτμου ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἤδη χρόνων εἰς τὴν νῆσον Κρήτην. Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐπέδειξε μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὸ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς εὐρισκόμενον μετόχιον τοῦτο, χορηγήσασα ὑπὲρ αὐτοῦ σειρὰν προνομίων.

Ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη ἐνότης περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ὡς ἄνω μνημονευθέντων ὑπὲρ τῆς μονῆς τοῦ Στύλου περγαμηνῶν ἐγγράφων, τῶν ἀπολυθέντων ὑπὸ δουκῶν τῆς Βενετίας (Petrus Gradonico, 1307 - Pasqualis Maripetro, 1461 - Marinus Grimani, 1596) καὶ ἀνωτέρων Βενετῶν ἀξιωματούχων τῆς Κρήτης (δουκῶν Κρήτης, ρεκτόρων Χανίων), ἔτερα 360 ἔγγραφα (ὑπὸ τὴν ἐνδειξιν «Μετόχιον Κρήτης - Λατινικά»)· ταῦτα εἶναι διαθῆκαι μοναχῶν, ἐπιβολὴ προστίμων, καταγραφὴ λογαριασμῶν σίτου κ.ἄ. ².

Τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἔγγραφα εἶναι καὶ τὰ πλέον σημαντικά, διότι παρέχουν πολυτίμους πληροφορίας διὰ τὰς σχέσεις, τὰς ὁποίας εἶχεν ἡ μονὴ μετὰ τὴν Γαληνοτάτην Δημοκρατίαν τῆς Βενετίας καθ'

1. Τὴν ἔκδοσιν τῶν ἐγγράφων τούτων εἶχεν ἀρχικῶς ἀναλάβει ὁ καθηγητὴς Μ. Ι. Μανούσκακας ὡς μέλος τῆς «Ἐπιτροπῆς διερευνήσεως, φωτογραφήσεως καὶ καταλογογραφήσεως τῶν ἐν δημοσίαις Βιβλιοθήκαις, μοναστηριακοῖς ἰδρύμασι καὶ ἰδιωτικαῖς συλλογαῖς ἀποκειμένων δημοσίων κλπ. ἐγγράφων τοῦ Βυζαντίου». Ἀλλ' ἤδη ἀπὸ τῆς προσλήψεώς μου εἰς τὸ Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ κ. Δ. Ἁ. Ζακυθινοῦ, ὁ κ. Μανούσκακας μοῦ παρεχώρησε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας.

2. Τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐταξινομήθη προσφάτως ὑπὸ τοῦ Β. Η. Παναγιωτοπούλου, *Ἀρχεῖο Μονῆς Ἱωάννου Θεολόγου Πάτμου (ταξινομήσις καὶ φωτογράφησις)*, Ὁ Ἑρμηνεύτης 15/16 (1965), σελ. 145 - 156.

όλον σχεδόν τὸ χρονικὸν διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Κρήτη εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Ἀγίου Μάρκου.

Ἦδη αἱ περὶ Στύλου εἰδήσεις ἐκ τῶν ἐκδοθέντων μέχρι σήμερον ἐγγράφων δεικνύουν τὴν μεγάλην εὐνοιαν, τῆς ὁποίας τὸ μετόχιον ἀπῆλανε κατὰ τὴν περίοδον τῆς Βενετοκρατίας εἰς τὴν νῆσον.

Τὴν πρώτην μνησίαν περὶ τῆς μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου εὐρίσκομεν εἰς τὴν συναφθεῖσαν μεταξὺ τοῦ δούκα τῆς Κρήτης Domenico Delfino καὶ τῶν ἐπαναστατῶν Κωνσταντίνου Σεβαστοῦ Σκορδίλη καὶ Θεοδώρου Μελισσηνοῦ συνθήκην τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1219. Δι' εἰδικῆς παραγράφου οἱ *monachi clerici obedientes de Pathinos* ἀπηλλάσσοντο πάσης τιμωρίας διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας βοήθειαν¹. Δι' ἐτέρας συνθήκης, συναφθείσης μεταξὺ τοῦ δούκα τῆς Κρήτης Marco Dandolo καὶ τῶν ἐπαναστατῶν Μανουὴλ καὶ Γεωργίου Σκορδίλη ἀνεγνωρίσθη εἰς τὴν Πάτμον ἡ κυριότης τοῦ μετοχίου τοῦ Στύλου. Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἐπεκυρώθη τὴν 11 Αὐγούστου 1267 ὑπὸ τοῦ δόγη τῆς Βενετίας Ranier Zen. Οὗτος δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Andrea Zeno, διάδοχον τοῦ Marco Dandolo, ὀρίζει ὅπως οἱ καλόγηροι τοῦ Στύλου τῆς δικαιολογίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Πάτμου νὰ εἶναι ἀρετοὶ εἰς τὴν ἰδίαν κτῆσιν καὶ ποσσεσιόν...².

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον, τὸ 1271, οἱ μοναχοὶ τῆς Πάτμου ἐπιτυγχάνουν παρὰ τοῦ δόγη Lorenzo Tiepolo τὸ δικαίωμα ἐξαγωγῆς ἐτησίως ἐκ Κρήτης 1000 μουζουρίων σίτου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς νήσου των. Τὸ προνόμιον τοῦτο ἐπεκυρώθη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1307 ὑπὸ τοῦ δόγη Pietro Gradenigo, ἐπανειλημμένως δὲ ἀνενεώθη ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Βενετίας³. Οὕτω τὸ 1385 ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Πάτμου Ἰωαννίκιος, παραπονεθεὶς διὰ τὴν ἄδικον ὑπὸ τῶν ρεκτόρων Χανίων ἀπαχόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς σίτου ἐκ Κρήτης, ἐπέτυχε παρὰ τῆς Γαληνοτάτης τὴν ἀνανέωσιν τοῦ παλαιοῦ προνομίου⁴.

1. G. Tafel - G. Thomas, *Urkunden zur älteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig*, τόμ. Β', Βιέννη (*Fontes Rerum Austriacarum*, 13) 1856, σελ. 213, ἀρ. 255· πρβλ. S. Borsari, *Il dominio veneziano a Creta nel XIII secolo*, Νεάπολις 1963, σελ. 122.

2. Γ. Σακελλίωνος, Ἀπογραφή τῶν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Πάτμου σωζομένων ἐπισήμων ἐγγράφων, Πανδώρα 19 (1869), σελ. 457, ἐκνέκδ. ΜΜ, τόμ. Γ', σελ. 220· πρβλ. Borsari, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 122.

3. Ἡ παρατήρησις τοῦ Borsari (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 122, σημ. 65) ὅτι τὸ ἔτος εἶναι 1271 καὶ ὄχι 1277, ὡς φέρεται εἰς τὸ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἀπόγραφῳ (Σακελλίωνος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 457 = ΜΜ, τόμ. Γ', σελ. 221), εἶναι ὀρθή. Τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν διασφῆζει τὸ ἐγγράφον τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ προνομίου τοῦ ἔτους 1307. Αὕτη παραδίδεται ὡς *anno Domini millesimo [ducentesimo] septuagesimo primo [indictione] quartadecima die quartodecimo intrante madio* καὶ ὄχι ὡς ἐν ΜΜ, τόμ. Γ', σελ. 388 - 389, ἐνθα κακῇ μεταγραφῇ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

4. H. Noiret, *Documents inédits pour servir à l'histoire de la domination*

Πλὴν τοῦ προνομίου τούτου οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου ἐπιτυχάνουν παρὰ τοῦ ρέκτορος Χανίων Pietro Barozzi τὴν παραχώρησιν ἐκτάσεως γῆς πρὸς ἀνέγερσιν καταλυμάτων. Τὴν 3 Ἰανουαρίου 1296 οἱ σύμβουλοι Pietro Mudacio καὶ Pietro Delfino ἐπικυρώνουν τὴν παραχώρησιν ταύτην *in perpetuam possessionem*¹. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Vitale Michiel δούκας τῆς Κρήτης (1299 - 1301) ὄχι μόνον ἀπαλλάσσει τοὺς μοναχοὺς τοῦ Στύλου διαφόρων φορολογικῶν ὑποχρεώσεων, ἀλλ' ὀρίζει διὰ διαταγῆς ὅτι οἱ Βενετοὶ ὥφειλον νὰ διάκεινται εἰς αὐτοὺς τοὺς καλογήρους εὐλαβῶς, ἐπειδὴ ὁ νοῦς καὶ ἡ γνώμη τῆς αὐθεντίας εἶναι, ὅτι εἰς ἕκαστος, ὁποιασδήποτε εἴη τάξεως καὶ χρήσεως, ἐν τῇ ἰδίᾳ κτήσει καὶ τῷ ἰδίῳ δικαίῳ νὰ ἀναπαύεται καὶ νὰ τρατάρεται εὐνοϊκῶς καὶ ἀταράχως². Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ προνόμιον τοῦτο προέβαλον οἱ μοναχοὶ κατὰ τὸ ἔτος 1402, ὅτε ἡρνήθησαν νὰ ὑπακούσουν εἰς διαταγὴν τῆς Γερουσίας, ἀφορῶσαν εἰς τὰ μέτρα ὑπερασπίσεως τῆς Κρήτης κατὰ τῶν Τούρκων, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ὥφειλον οὗτοι νὰ συνεισφέρουν, διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν τριῶν καρατίων, εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν δύο γαλερῶν³.

Ἀρχομένου τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ἐλλείψει ἀσφαλείας εἰς τὸ Αἰγαῖον ἕνεκα τῆς ἐκ τῶν Μικρασιατικῶν ἀκτῶν Τουρκικῆς ἀπειλῆς, τὸ μετόχιον χρησιμοποιεῖται ὡς καταφύγιον παροίκων. Τὸ 1307 ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου ἀποστέλλει 77 παροίκους (*villani*) — τοὺς 38 ἐξ αὐτῶν εἶχεν ἐξαγοράσει παρὰ τῶν κουρσάρων — εἰς Κρήτην κατόπιν ἀδείας, τὴν ὁποίαν ἐπέτυχε παρὰ τοῦ δόγῃ Pietro Gradenigo⁴.

venitienne en Crète de 1380 à 1485, Παρίσι 1892, σελ. 2-3· πρβλ. F. Thiriet, *Régestes des délibérations du Sénat de Venise concernant la Romanie*, τόμ. Α', Παρίσι 1958, σελ. 170, ἀρ. 705. — Ἐλίσάβετ Α. Ζαχαριάδου, *Συμβολὴ στὴν ἱστορίαν τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου (μὲ ἀφορμὴ τὰ πατμιακὰ φιορμάνια τῶν ἐτῶν 1454 - 1522)*, Σύμμεικτα, Κέντρον Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1966, σελ. 195.

1. MM, τόμ. Γ', σελ. 387 - 388 καὶ ἐλληνικὴ μετάφρασις ἐν Σακκελίῳ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 458, ἀρ. 111 (= MM, τόμ. Γ', σελ. 238 - 239). Τὸ ἐν τῇ λατινικῇ ἔγγραφον σφύζεται εἰς δύο ἀντίγραφα, τὰ ὅποια παραδίδουν χρονολογίαν βενετικοῦ ἔτους 1295 Ἰανουαρίου 3, ἀρ. 1296. "Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν ἰνδικτιῶνα, τὸ μὲν ἐν ἀντίγραφον φέρει ὀλογράφως *inditione none*, τὸ δ' ἕτερον δι' ἀριθμοῦ *indicione VIIIJ*. Ἐπομένως ἐξ ἀβλεψίας οἱ MM ἀναφέρουν ὡς ἰνδικτιῶνα τὴν ὀγδόην· πρβλ. Borsari, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 122, σημ. 66, ὁ ὁποῖος ὑπολογίζει τὴν ὀρθὴν ἰνδικτιῶνα βάσει τοῦ ἔτους.

2. Τὸ ἔγγραφον σφύζεται μόνον ἐν ἐλληνικῇ μεταφράσει· βλ. Σακκελίῳ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 458, ἀρ. 108 (= MM, τόμ. Γ', σελ. 221 - 222).

3. Noiret, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 123 - 124.

4. MM, τόμ. Γ', σελ. 389 - 390 (ἐνθα ἡ ἔκδοσις ἐγένετο βάσει τοῦ ἀντιγράφου καὶ ὄχι τοῦ πρωτοτύπου, τὸ ὅποῖον ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν) καὶ ἐλληνικὴ μετάφρασις ἐν Σακκελίῳ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 458, ἀρ. 108 (= MM, τόμ. Γ', σελ. 221)· βλ. καὶ κατωτέρω, σελ. 357.

Ἡ Βενετία οὐδέποτε ἡρνήθη τὸ δικαίωμα κυριότητος τοῦ μετοχίου εἰς τὴν ἐν Πάτμῳ Μονὴν Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, παρὰ τὴν σκληρὰν πολιτικὴν αὐτῆς ἔναντι τῶν ὀρθοδόξων κατοίκων τῆς Κρήτης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὸν ΙΕ' αἰῶνα¹. Τὸ 1401 ἀκυροῦται δουρικὸν γράμμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκοινοποιεῖτο πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Κρήτης ὅτι ἡ κυριότης τοῦ Στύλου περιήρχετο εἰς τὸν ἐπίσκοπον Καλαμῶνος Antonio de Bellançinis, οὗτος χωρίου γνωρισθέντος ὅτι εἶναι τῆς νήσου Πάτμου διὰ τῆς ἡμετέρας αὐθεντίας². Ἀργότερον, παρὰ τὴν πρὸς στιγμὴν παραχώρησιν κατὰ τὸ ἔτος 1461 τοῦ μετοχίου, γνωστοῦ πλέον διὰ τὰ εἰσοδήματά του, εἰς τοὺς δώδεκα φιλενωτικούς ἱερεῖς τῆς μεγαλονήσου, οἱ ὅποιοι ἀντεμετώπιζον οἰκονομικὰ προβλήματα, ἡ Βενετικὴ Γερουσία σπεύδει, εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τοῦ ἔτους, νὰ ἀναιρέσῃ τὴν ἀπόφασίν της καὶ νὰ διευκρινήσῃ ὅτι κακῶς ἐθεωρήθη τὸ μετόχιον ἰδιοκτησία τοῦ Δημοσίου, ἐνῶ τοῦτο *ab annis ducentis citra fuit possessus et est monasterii Sancti Johannis Evangelista de Palmosa*³.

Μίαν δεκαετίαν περίπου βραδύτερον, ἐπὶ συνδίκων Domenico Bollani καὶ Hieronimo Marcello, τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου τυγχάνει νέας προνομιακῆς μεταχειρίσεως, διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς διαφόρων κατ' ἔτος ὑποχρεώσεων πρὸς τὸν δούκαν τῆς Κρήτης. Συγχρόνως ἡ Μονὴ τοῦ ἐν Πάτμῳ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, κατόπιν ἀποφάσεως τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, ἀπληλλάσσετο τῆς καταβολῆς δεκάτης διὰ τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου αὐτῆς. Ἐπικύρωσις τοῦ ἀνωτέρω προνομίου ἐγένετο τὴν 8 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1486⁴.

Αἱ εἰδήσεις περὶ Στύλου κατὰ τοὺς ἐπομένους αἰῶνας εἶναι σποραδικαί. Τὸ 1594 ὁ προνοητὴς τῆς Σούδας Marc'Antonio Contarini διατάσσει τὴν κατάσχεσιν τοῦ σίτου τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου, λόγῳ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου⁵. Οἱ μοναχοὶ παραπονοῦνται διὰ τὴν βιαίαν ταύτην μεταχείρισιν καὶ ἐπιτυγχάνουν παρὰ τοῦ δόγη Marino Grimani, τὸ 1596, τὴν ἀνανέωσιν παλαιοῦ προνομίου, δι' οὗ ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ

1. Περὶ τῆς θρησκευτικῆς πολιτικῆς τῆς Βενετίας ἐν Κρήτῃ βλ. Ν. Β. Τωμαδάκης, *Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑνείας ἐν Κρήτῃ ἔναντι τῶν ὀρθοδόξων Κρητῶν ἀπὸ τοῦ ΙΓ' ἕως τοῦ ΙΕ' αἰῶνος*, Ἐπιστημονικὴ Ἑπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 20 (1969 - 1970), σελ. 21 - 38.

2. Τὸ ἔγγραφον σφύζεται ἐν Πάτμῳ ἐν ἐλληνικῇ μεταφράσει καὶ ἄνευ χρονολογίας (Σακκελίωτος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 458, ἀρ. 108 = MM, τόμ. Γ', σελ. 222, ἐνθα φέρεται λαμβασμένως τὸ ὄνομα τοῦ δόγη ἀντὶ Μιχαήλ τοῦ Στὲν Μιχαήλ τοῦ Τζέβ). Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀνεῦρον εἰς τὰ Κρητικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας βλ. κατωτέρω, σελ. 356 καὶ ἔκδοσιν, σελ. 369 - 370.

3. Βλ. Ζ. Ν. Τσιρπανλῆ, *Τὸ κληροδότημα τοῦ καρδινάλιου Βησσαρίωνος γιὰ τοὺς φιλενωτικούς τῆς βενετοκρατουμένης Κρήτης*, Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 73 - 76.

4. Noiret, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 553 - 554. — Βλ. καὶ κατωτέρω, σελ. 357 - 358.

5. MM, τόμ. Γ', σελ. 405.

πωλοῦν τὸν σῆτόν των ἄνευ ἐπεμβάσεως τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Βενετίας ¹.

Τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς τὴν ἀπογραφὴν τῶν ναῶν καὶ μονῶν τῆς περιοχῆς Χανίων τοῦ ἔτους 1637 μὲ σημαντικὰ εἰσοδήματα ². Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τοῦ Βενετο - Τουρκικοῦ πολέμου οἱ μοναχοί, ἐγκαταλείψαντες τὰς ἐργασίας καὶ τὰ ἄλλα των καθήκοντα, προσέφερον τὴν βοήθειάν των εἰς τοὺς Βενετούς ³.

Τὰ ἀνέκδοτα ἔγγραφα τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ τῆς Πάτμου, τοποθετούμενα εἰς τὸν πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς μεγαλονήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων αἰῶνα, περιέχουν πλείστας πληροφορίας περὶ τοῦ μετοχίου τούτου. Ἡ μελέτη αὐτῶν, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἤδη ἐκδεδομένας πηγάς ⁴, τὰς κυριωτέρας τῶν ὁποίων παρεθέσαμεν ἄνωτέρω, θὰ συμβάλῃ ἐν πολλοῖς εἰς τὰς γνώσεις μας περὶ τῶν σχέσεων τῆς Βενετίας μετὰ τῆς μικρᾶς νήσου τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου.

β') **"Εγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου χορήγησιν προνομίων** παρὰ παπῶν (Πίου τοῦ Β', 1461 — Γρηγορίου τοῦ ΙΓ', 1573, 1575 — Παύλου τοῦ Ε', 1614 — Οὐρβανοῦ τοῦ Η', 1633 — Ἰννοκεντίου τοῦ ΙΑ', 1681), αὐτοκρατόρων (Φιλίππου τοῦ Γ' τῆς Ἰσπανίας, 1609, 1610 — Καρόλου τοῦ Σ' τῆς Γερμανίας, 1727), δουκῶν (Κοζίμου τοῦ Γ' τῆς Ἑτρούριας, 1674 — Βίκτωρος Ἀμεδαίου τοῦ Β' τῆς Σαβαυδίας, 1682 — Pasqualis Ciconia τῆς Βενετίας, 1590) καὶ Μεγάλων Μαϊστόρων (Emericus d'Amboisie, 1507, 1508 — Fabritius de Carzetto, 1514 — Alofius de Wignacourt, 1606, 1610, 1613 — Raimundus de Perellos, 1701).

Ἀξίον παρατηρήσεως εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ μοναχοί τῆς τόσον μακρὰν τῆς Δύσεως κειμένης νήσου Πάτμου, ἀπολέσαντες μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας τοὺς φυσικοὺς προστάτας των, ἐστράφησαν πρὸς τοὺς Λατίνους ἡγεμόνας ⁵, θέτοντες τὴν Ἱερὰν Μονὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν των ἐν ὧσιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς Τουρκικῆς ἀπειλῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συχναὶ κατὰ τὴν πολυτάραχον ἐκείνην περίοδον ⁶.

1. MM, τόμ. Σ', σελ. 405 - 406.

2. Μαρίας Κ. Χαϊρέτη, *Ἡ ἀπογραφὴ τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν τῆς περιοχῆς Χανίων τοῦ ἔτους 1637*, ΕΕΒΣ 36 (1968), σελ. 354, ἀρ. 121, σελ. 360, ἀρ. 197.

3. MM, τόμ. Σ', σελ. 419 - 420.

4. Γενικῶς περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Στύλου βλ. καὶ Κ. Δουνάκη, *Ἱστορία τοῦ Ἀποκορώνου*, Κρητικὴ Ἑστία 18 - 19 (1967 - 1968), τεύχη 171 - 180.

5. Περὶ τῶν σχέσεων τῆς Πάτμου καὶ τῆς Ρώμης ἴδτε κατὰ τοὺς ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνας βλ. G. Hofmann, *Patmos und Rom*, Or. Chr. Per. 41 (1928), σελ. 45 - 107.

6. Περὶ τῆς ἐν γένει πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ εἰδικώτερον τῆς νήσου Πάτμου βλ. Ζαχαριάδου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 184 - 230.

γ') "Εγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἡγεμόνων παραχώρησιν πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς ἀδείας εἰσόδου εἰς χώρας τῆς Δύσεως «δι' ἐλεημοσύνην». Τὰ ἔγγραφα ταῦτα θὰ διαφωτίσουν τὸν τόσον σημαντικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας θεσμὸν τῆς ζητείας περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεμία μέχρι σήμερον συστηματικὴ μελέτη ἔχει γραφῇ¹.

Ἐκδοσίς 43 Λατινικῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τῆς Πάτμου ἐγένετο ὑπὸ τῶν Fr. Miklosich - Ios. Müller εἰς τὴν σειρὰν *Acta et Diplomata graeca medii ævi sacra et profana*, τόμ. Γ', Βιέννη 1890, σελ. 387 - 428. Ἐξ αὐτῶν ἠδυνήθην νὰ ταυτίσω τὰ 38 (τὰ ὑπόλοιπα 5 ἢ ἔχουν ἀπολεσθῇ ἢ ἔχουν μεταγενεστέρως προστεθῇ εἰς τοὺς φακέλους τῶν διαφόρων μετοχίων τῆς μονῆς ἢ ἐνδεχομένως σφύζονται εἰς τὸ προσωπικὸν ἀρχεῖον τῶν MM εἰς Βιέννην²). Ἀνέκδοτα ἀνεῦρον 30 ἔγγραφα. Τὸ παλαιότερον σφζόμενον Λατινικὸν ἔγγραφον εἶναι τοῦ ἔτους 1296, τὸ δὲ νεώτερον τοῦ ἔτους 1781.

Ἐκ τῶν σφζομένων ἐν Πάτμῳ 68 Λατινικῶν ἐγγράφων 32 ἀφοροῦν εἰς τὰς σχέσεις τῆς μονῆς μὲ τὴν Γαληνοτάτην Δημοκρατίαν τῆς Βενετίας. Ἐξ αὐτῶν τὰ 18 εἶναι ἀνέκδοτα, τὰ ὑπόλοιπα δὲ 14 ἔχουν ἐκδοθῇ ὑπὸ τῶν MM (ὑπ' ἀρ. 1, 2, 3, 5, 13, 18, 19, 20, 30, 33, 34, 35, 36, 40). Ἐκ τῶν τελευταίων δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀνευρεθῇ ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς τὸ ὑπ' ἀρ. 35 ἔγγραφον. Ὡς ἐλέγχθη ἀνωτέρω, τοῦτο ἢ ἔχει ἀπολεσθῇ ἢ ἀπόκειται εἰς τοὺς φακέλους τῶν μετοχίων τῆς μονῆς.

1. Βλ. Μαρίας Γ. Νυσταζοπούλου, *Τέσσαρα ἄγνωστα Ρωσικά ἔγγραφα, Σύμμεικτα, Κέντρον Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν*, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1966, σελ. 249, σημ. 1. — Μαρίας Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, *Τὰ Ρουμανικά ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς, Σύμμεικτα, Κέντρον Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν*, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1970, σελ. 262 κέ.

2. Οὐδεμίαν ἐνδειξιν περὶ υπάρξεως ἀλληλογραφίας μεταξὺ τοῦ Fr. Miklosich καὶ τοῦ Σακκελίωτος ἢ τοῦ Φλωρίδου ἔχομεν (βλ. ἀναγραφὴν τῆς σφζομένης εἰς τὰ κατὰλοιπα τοῦ Fr. Miklosich ἀλληλογραφίας ἐν S. Kryvenko καὶ E. Kloss, *Register aller Briefe an Franz von Miklosich aus dem Miklosich - Nachlaß der Österreichischen Nationalbibliothek*, Wiener Slavistisches Jahrbuch 10 (1963), σελ. 163 - 194· πρβλ. Ἐρας Λ. Βρανούση, *Πατμιακά Α' — Χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου ὑπὲρ τῆς ἐν Στροβίλῳ μονῆς τοῦ Προδρόμου (1079)*, ΕΕΒΣ 33 (1964), σελ. 52, σημ. 4), πολλῶ δὲ μᾶλλον μαρτυρίαν περὶ ἀποστολῆς πατμιακῶν ἐγγράφων εἰς Βιέννην. Ἀντιθέτως γνωρίζομεν ὅτι ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Σακκελίωνα ὁ εἷς ἐκ τῶν πρώτων ἐκδοτῶν τῶν Λατινικῶν ἐγγράφων τῆς Πάτμου, ὁ ἀββᾶς Duchesne (βλ. *Mémoire sur une mission au Mont Athos par Duchesne et Bayot* (Bibliothèque des Écoles Françaises d'Athènes et de Rome, Παρίσι 1876, σελ. 5)). Ὅμως εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εὑρεθοῦν εἰς τοὺς φακέλους τῶν μετοχίων τῆς μονῆς τὰ φερόμενα ὡς ἀπολεσθέντα ἔγγραφα, μία ἔρευνα εἰς τὰ κατὰλοιπα τοῦ ἀρχείου τῶν MM εἰς Βιέννην νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος.

ΕΡΕΥΝΑΙ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Βενετία παραμονῆς μου, ὡς φιλοξενουμένης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, ἀνεδίφησα τὰ Βενετικά Ἀρχεῖα μὲ σκοπὸν τὴν περὶ τὰ Πατμιακὰ ἔγγραφα ἀρχειακὴν ἔρευναν¹.

Τὰ desiderata πρὸς τὰ ὅποια ἀπέβλεψε τὸ πρῶτον τοῦτο ἀνιχνευτικὸν στάδιον τῆς ἐρεύνης ἦσαν τὰ ἑξῆς :

α') Ἐὰν σφύζεται εἰς τὰ Βενετικά Ἀρχεῖα ἄγνωστον ἀρχειακὸν ὕλικόν, ἀναφερόμενον ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ μονὴν Στύλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς σχέσεις τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου μὲ τὴν Βενετίαν· β') ἐὰν σφύζονται εἰς τὰ Βενετικά Ἀρχεῖα ἐπιστολαὶ ἡγουμένων τῆς μονῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Γαληνοτάτης· γ') ἀνεύρεσις ἀντιγράφων ἢ πρωτοτύπων τῶν ὑπὸ τῶν ΜΜ ἐκδεδομένων καὶ μὴ σωζομένων ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς Πάτμου ἐγγράφων· δ') ἀνεύρεσις τῶν πρωτοτύπων ἐκ τῶν σωζομένων εἰς τὴν μονὴν ἀντιγράφων· ε') ταύτισις ὠρισμένων ἐγγράφων τοῦ ἀρχαιοφυλακείου τῆς μονῆς Πάτμου πρὸς ἔγγραφα καταχωρισθέντα εἰς τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Βενετικῆς Καγκελλαρίας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης ὑπῆρξαν θετικὰ καὶ πρὸς τὰς πέντε ταύτας κατευθύνσεις :

α') **Ἄγνωστον ἀρχειακὸν ὕλικόν** : Τὴν ἔρευναν ἐδυσχέρανε κατὰ πολὺ τὸ εὐρὺ χρονικὸν πλαίσιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου τοποθετοῦνται τὰ Βενετικά ἔγγραφα τῆς Πάτμου, καλύπτοντα τὴν μακρὰν περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Κρήτῃ ἐτέλει ὑπὸ τοὺς Βενετούς. Ὑτύχῃσα ἐν τούτοις νὰ ἀνέυρω εἰς τὰ Κρατικά Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας 20 ἀνέκδοτα ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1403 - 1595, ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ μονὴν Στύλου καὶ εἰς διάφορα ἀπολυθέντα κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῆς Γαληνοτάτης προνόμια ὑπὲρ τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς².

Ἐνταῦθα ἀναφέρω ὅτι ἀναδιφήσεις ἐγένοντο καὶ εἰς τὸ παλαιὸν ἀρχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀνέυρω ἐν ἔγγραφον, μεταγενεστέρως ὁμῶς ἐποχῆς (1780) καὶ μεμονωμένου ἐνδιαφέροντος³.

1. Εὐχαριστῶ ἐντεῦθεν τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας κ. Μ. Ι. Μανούσακαν καὶ τὸν Διευθυντὴν τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων κ. Luigi Lanfranchi, οἱ ὅποιοι παντοιοτρόπως διευκόλυνον τὴν ἔρευνάν μου κατὰ τὴν ἐν Βενετία παραμονήν μου.

2. Ἐκ τοῦ ἀρχειακοῦ ὕλικου, τὸ ὁποῖον ἠρέυνησα, παραθέτω κατωτέρω τὰς κυριωτέρας σειράς : A.S.V., *Senato Misti*, *Senato Mar* (1440 - 1700), *Sala Diplomatica Regina Margherita*, Archivio del Duca di Candia, *Maggior Consiglio*, *Memoriali Antichi* (1319 - 1669), *Ducali e Lettere Ricevute* (1402 - 1436). — Τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῇ προκαταρκτικῇ ταύτῃ ἐργασίᾳ ἀναφερόμενα, προτίθεμαι νὰ ἐκδώσω εἰς ἰδιαιτέραν μελέτην.

3. Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Βενετίας — *Pagamento Legati*, B. 55, Fasc. 773: 'Ο

β') **Ἐπιστολαὶ ἡγουμένων** : Ἀνεῦρον ἐπιστολὴν εἰς τὴν λατινικὴν μὲ αὐτόγραφον ὑπογραφὴν τοῦ ἡγουμένου Ἰωάννου, τοῦ ἔτους 1595. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς συγχαίρει τὸν δόγην Marino Grimani ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του¹. Ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ ἡγουμένου προεκάλεσε προφανῶς τὴν ἀπόλυσιν, ἐν ἔτος ἀργότερον (1596), τοῦ δουκικοῦ γράμματος, συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον παραχωρεῖται εἰς τοὺς μοναχοὺς τῶν μετοχιῶν τῆς μονῆς τὸ προνόμιον τῆς ἐλευθέρας πωλήσεως τοῦ σίτου².

γ') **Ἀνεύρεσις ἀπολεσθέντων ἐγγράφων** : Αἱ ἐν Βενετίᾳ ἔρευναι εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνεύρεσιν ἐνὸς φερομένου ὡς ἀπολεσθέντος ἐγγράφου. Τοῦτο εἶναι δουκικὸν γράμμα, ἀναφερόμενον εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Στύλου, σφύζεται δὲ ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς μονῆς μόνον ἐν ἐλληνικῇ περιληπτικῇ μεταφράσει. Τὸ ἐν λόγῳ ἐγγράφον παρουσίαζε προβλήματα ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι τὸ ὄνομα τοῦ ἀπολύσαντος τὸ γράμμα δόγη παρεδίδοτο λανθασμένως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι οὐδεμίαν ἔφερε χρονολογίαν³. Ἡ ἀνεύρεσις τοῦ πρωτοτύπου εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας ἔλυσεν ὀριστικῶς χρονολογικὰ καὶ ἄλλα ζητήματα⁴.

δ') **Ἀνεύρεσις τῶν πρωτοτύπων ἐκ τῶν σφωζομένων εἰς τὴν μονὴν ἀντιγράφων** : Τὰ ἀντίγραφα ὠρισμένων Βενετικῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχαιοφυλακείου τῆς Πάτμου προέρχονται ἐκ τῶν ἐπισήμων βιβλίων τῆς Καγκελλαρίας τῶν Χανίων. Ὡς γνωστόν, τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης μετεφέρθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου ὑπερασπιστοῦ τῆς μεγαλονήσου, ἀρχιστρατήγου Φραγκίσκου Morosini, εἰς Βενετίαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων⁵. Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου ἀρχείου, ἀποκειμένου σήμερον εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας, ἐλλείπει τὸ τμήμα τὸ ἀναφερόμενον εἰς

καθηγούμενος τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς Γρηγόριος ζητεῖ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τοὺς ἐν Βενετίᾳ ἐπιτρόπους τοῦ ἀποθανόντος Σπυρίδωνος Ρίζου, ὁ ὁποῖος «ἐδίδρυσεν εἰς τὴν διαθήκην του νὰ τοῦ γίνωνται ἀκαταπαύστως ἐν ταύτῃ τῇ Ἱερᾷ μονῇ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου δύω λειτουργίαι τὸν χρόνον», ὅπως σταλῇ εἰς Πάτμον «τὸ ἔλεος ὁποῦ δι' αὐτὰς ἄφισεν ὁ μακαρίτης ρηθεὶς Σπείρος Ρίζος».

1. Βλ. ἔκδοσιν κατωτέρω, σελ. 372 - 374.

2. Βλ. ἀνωτέρω, σελ. 352 - 353.

3. Βλ. ἀνωτέρω, σελ. 352 καὶ σημ. 2.

4. Τοῦ ἐγγράφου τούτου (ἔκδοσιν τοῦ ὁποῦ βλ. κατωτέρω, σελ. 369 - 370) σφύζεται ἡ rubrica εἰς τὴν ἀρχεὶακὴν σειρὰν Duca di Candia, B. 50, φ. 21 : *Lettera Ducal per la qual vengono revocate le precedente lettere Ducal scritte a questo Regimento di dar il possesso del Monasterio et intrade de San Zuan de Stillo al episcopo Calamonense concesoli da Pontefice — datte 23 julij et recepte 1403/29/Marzo*.

5. Περὶ τοῦ σημαντικωτάτου Ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης (Archivio del Duca di Candia) βλ. Μ. Ι. Μανούσκα, *Προγραμματισμός γιὰ τὴ συστηματικὴ ἔκδοση τοῦ Ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης* : Ὁ πρῶτος τόμος τῶν «*Missive e Responsive*» (1417 - 1467), Πεπραγμένα τοῦ Β' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, τόμ. Γ', Ἀθῆναι 1968, σελ. 1 κέ., ἐνθα καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

τὸ διαμέρισμα τῶν Χανίων¹. Τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Καγκελλαρίας, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ νοταριακὸν ἀρχεῖον τῶν Χανίων δὲν διεσώθησαν. Κατόπιν τῆς διαπιστώσεως ταύτης, τὰ σωζόμενα ἐν Πάτμῳ ἀντίγραφα ἀφ' ἑνὸς ἐπέχουν θέσιν πρωτοτύπου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶναι πολυτιμότερα, διότι ὀλίγιστα ἔγγραφα τῆς Καγκελλαρίας τῶν Χανίων ἔχομεν.

Ἐν τῇ προσπάθειᾳ ἀνευρέσεως τῶν πρωτοτύπων ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς μονῆς ἀντιγράφων ἐπεσήμανα εἰς τὴν σειρὰν Senato Misti τὴν rubrica ἑνὸς τῶν ἐγγράφων τούτων, τοῦ ἔτους 1307², ἀναφερομένου εἰς τὴν λόγῳ τῶν Τουρκικῶν ἐπιδρομῶν ἐγκατάλειψιν τῆς Πάτμου καὶ καταφυγὴν εἰς Κρήτην καλογήρων καὶ παροίκων³.

ε') **Ταύτισις ἐγγράφων** : Ἡδυνήθην νὰ ἀνεύρω καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ταυτίσω :

α') Τὸ ἐν Πάτμῳ ἀνέκδοτον ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1577 πρὸς ἔγγραφον τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας⁴. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ προνόμιον τῆς ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς δεκάτης, χορηγηθὲν εἰς τὴν μονὴν τῆς Πάτμου ἐπὶ συνδίκων Domenico Bollani καὶ Hieronimo Marcello. Τὸ προνόμιον τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συνδίκων ἦσαν γνωστὰ ἐμμέσως ἐκ τοῦ ἐπικυρωτικοῦ ἐγγράφου τοῦ ἔτους 1486⁵. Τὸ σωζόμενον ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς

1. Ὡς γνωστόν, ἡ μὲν πόλις τῶν Χανίων κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1645, ἡ δὲ τοῦ Χάνδακος μόνον τὸ 1669 κατόπιν μακρᾶς πολιορκίας. Ἐπομένως ὁ Φραγκῖσκος Morosini, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ δικαίωμα, συμφώνως πρὸς ὅρον τῆς συνθήκης τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1669, νὰ μεταφέρῃ εἰς Βενετίαν πᾶν ὅ,τι ᾔθελεν ἐκ τῆς ἀλωθείσης Κρητικῆς πρωτευούσης, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶχεν εἰς τὴν κατοχὴν του τὰ ἀρχεῖα τῶν Χανίων, εἰ μὴ μόνον ὅσα ἔγγραφα εἶχον τυχὸν μεταφερθῇ εἰς Χάνδακα πρὸ τῆς ἀλώσεώς του ὑπὸ τῶν Τούρκων.

2. R. Cessi - P. Sambin, *Deliberazioni del consiglio dei Rogati (Senato)*, serie «*Mixtorum*», τόμ. Α', Βενετία (Deputazione di storia Patria per le Venetie) 1960, σελ. 123, ἀρ. 242. Τὸ ἔγγραφον εἶναι σήμερον γνωστόν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν MM καὶ τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ μεταφράσεως (βλ. ἄνωτέρω, σελ. 351 καὶ σημ. 4). Ἐν τούτοις οἱ ἐκδόται ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὸ ἀντίγραφον, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ἐλλιπὲς καὶ ἄνευ χρονολογίας. Ὁ ἀντιγραφεὺς παραλείπει φράσεις ὀλοκλήρους, ἔνεκα τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας ἀντεμετώπισεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ πρωτοτύπου. Τοῦτο διευκρινίζει διὰ τῆς παραθέσεως ἐν τῇ ᾧ τῆς σημειώσεως «*non si poteva legger*». Τὸ πρωτότυπον ἦλθεν εἰς φῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νέας ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς μονῆς διερευνήσεως τῶν Λατινικῶν ἐγγράφων. Ἡ προσεχὴς διπλωματικὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδοσις θὰ συμπληρώσῃ τὰ κενά, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει τὸ ἀντίγραφον.

3. Περὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου βλ. Borsari, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 123 καὶ σημ. 67. — Ἐρ ας Α. Βρ α ν ο ὕ σ η, *Τὰ ἀγιολογικὰ κείμενα τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου, ἰδρυτοῦ τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς — Φιλολογικὴ παράδοσις καὶ ἱστορικαὶ μαρτυραί*, Ἀθῆναι 1966, σελ. 180. — Ζ α χ α ρ ι ᾶ δ ο υ, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 194.

4. Βλ. κατωτέρω, σελ. 370.

5. Βλ. ἄνωτέρω, σελ. 352 καὶ ἐκδοσιν κατωτέρω, σελ. 370 κέ.

μονῆς Πάτμου ἔγγραφον εἶναι τόσον ἐφθαρμένον, ὥστε θὰ καθίστατο ἀδύνατος ἡ μελέτη αὐτοῦ ἄνευ τῆς ὡς ἄνω ταυτίσεως ¹.

β') Τὸ ὑπὸ τῶν MM ἐκδεδομένον ὑπ' ἀρ. 13 ἔγγραφον, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ χρονολογία συνεπληρώθη λανθασμένως ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν, ἐπειδὴ προφανῶς οὗτοι ἔλαβον ὑπ' ὄψιν ἀντίγραφον (ἐφθαρμένον;) καὶ ὅχι τὸ σφζόμενον ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς πρωτότυπον ². Ἡ ἀκριβὴς χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ὡς ἀναγινώσκεται εἰς τὸ ἔγγραφον τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας, εἶναι 28 Μαΐου 1572, ἐνῶ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν MM ἐκδοσιν συμπληροῦται λανθασμένως πλησίον τῆς ἡμερομηνίας τὸ ἔτος 1522. Ἦδη μία πρόχειρος ἔρευνα εἰς τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναγραφόμενα πρόσωπα (π.χ. ὁ Marino Grimani ἀνέλαβε δούκας τῆς Κρήτης τὸν Μάιον τοῦ ἔτους 1571) ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐγγράφου ³. Ἐπομένως παραμένει ἀπορίας ἄξιον πῶς καὶ ποῦ βασιζόμενοι οἱ MM συνεπλήρωσαν λανθασμένως τὴν χρονολογίαν.

1. Πρβλ. φωτ. ἀρ. 30.

2. Οἱ MM (τόμ. Γ', σελ. 401) σημειώνουν ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶναι πρωτότυπον καὶ ὅτι φέρει ἐπὶ τοῦ νώτου ἐπιχύρωσιν ὑπὸ τὴν χρονολογίαν 6 Ἰουνίου 1572. Τὸ σφζόμενον ὅμως ἐν Πάτμῳ ἔγγραφον ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν παρουσιάζει προβλήματα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἔτους 1572 (τὸ ὁποῖον ἀναγράφεται καθαρῶς ἐπὶ τοῦ recto), ἀφ' ἑτέρου δὲ φέρει χρονολογίαν ἐπικυρώσεως 21 Ἰουνίου 1572. Οἱ MM ἐβασίσθησαν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ O. R a y e t, *Documents extraits des Archives du monastère d'Hagios Theologos à Patmos*, *Revue d'Archéologie* 25 (1873), ὁ ὁποῖος ἀναφέρει (σελ. ἀνατ. 12) ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀντίγραφον μὲ ὠρισμένας ὀρθογραφικὰς παραλλαγὰς. Ἐπομένως τὸ ἀντίγραφον, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνευρέθη εἰς τὸ ἀρχειοφυλακεῖον τῆς μονῆς, πρέπει νὰ εἶχον ὑπ' ὄψιν οἱ MM. Τοῦτο, εἰάν ἦτο ἐφθαρμένον, ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσφαλμένην χρονολόγησιν τοῦ ἐγγράφου.

3. Βλ. I. K. Χ α σ ι ὡ τ η, *Οἱ Ἕλληνες στὶς παραμονὲς τῆς ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου*, Θεσσαλονίκη 1970, σελ. 176, σημ. 1. Ὁ coadiutor cancellarie ducalis Crète, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφον, εἶναι ὁ Hemmanuel Cassimati.

Ε Γ Γ Ρ Α Φ Α

Κατωτέρω εκδίδονται εκ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν Βενετία ἐγγράφων: α') τὸ γράμμα τοῦ δόγη Michael Steno τοῦ ἔτους 1401, β') ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1577 καταγραφή τῶν προνομίων τῶν ἐτῶν 1483 καὶ 1486 (ἀπαλλαγή ἐκ τῆς δεκάτης) καὶ γ') ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἡγουμένου τῆς Πάτμου Ἰωάννου τοῦ ἔτους 1595.

Ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως τῆς ἐκδόσεως τούτων προταχθῇ ἡ ἔκδοσις καταστίχου τοῦ ἀρχιεποφυλακείου τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς, τοῦ ἔτους 1506. Ἐν τῷ καταστίχῳ τούτῳ ἀφ' ἑνὸς μὲν περιγράφονται τὰ σύνορα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου τοῦ Στύλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα καὶ «αἱ μοῖραι» τῶν «ἐντριταρέων» τῆς μονῆς. Τὸ περιεχόμενον τοῦ καταστίχου παρουσιάζει ἱκανὸν ἐνδιαφέρον, διότι περιέχει πλεῖστα ὅσα τοπωνύμια, ὡς καὶ ὀνόματα προσώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὀνόματα ἱστορικῶν οἰκογενειῶν τῆς νήσου. Πολύτιμα ἐπίσης διὰ τὴν ἔρευναν εἶναι τὰ οἰκονομικῆς φύσεως στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα παρέχονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὸ κατὰστιχον.

Τὸ κείμενον τοῦ καταστίχου συνετάχθη ἑλληνιστὶ τὸ 1506, κατὰ μεταγλώττισιν λατινικοῦ ἐγγράφου. Ἡ ἀναγραφὴ τῶν συνόρων τοῦ Στύλου ἐγένετο τὸ 1321, ὡς φαίνεται ἐκ λατινικοῦ ἀντιγράφου τοῦ τέλους τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, σφωζομένου ἐν τῷ ἀρχιεποφυλακείῳ τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς. Τὸ πρωτότυπον εἶχε καταχωρισθῇ εἰς τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Καγκελλαρίας τῶν Χανίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλήφθη τὸ λατινικὸν ἀντίγραφον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐν συνεχείᾳ ἐχρησίμευσε διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἑλληνικοῦ. Παρέχομεν κατωτέρω καὶ τὰ δύο κείμενα, σημειοῦντες ὅτι τὸ λατινικὸν εἶναι τὸ πληρέστερον, διότι ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκ παραδρομῆς παραλείπει ὠρισμένας φράσεις. Ἡ ἀναγραφὴ ἀκολουθῶς τῶν ἐντριταρέων καὶ τῶν μοιρῶν τῆς μονῆς σφίζεται μόνον εἰς τὸ ἑλληνικὸν κατὰστιχον.

Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον παρουσιάζει πολλὰς ἰδιομορφίας. Ἀπὸ πλευρᾶς γλώσσης βρίθουν αἱ ἀνορθογραφίαι, τὰ δὲ ἰδιωματικὰ στοιχεῖα τῆς κρητικῆς διαλέκτου (ὅπως π.χ. *ἔναι*, *δένδρη* κ.ἄ.) εἶναι πολλὰ. Συγχρόνως διακρίνεται ἐμφανῆς ἡ τάσις τοῦ γραφέως πρὸς λογιωτατισμὸν (π.χ. τὸ τελικὸν *ν* εἰς τὴν αἰτιατικὴν τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων: *πατέραν*, *μητέραν* κ.ἄ.). Χαρακτηριστικὸν ἐνταῦθα εἶναι ὅτι ὠρισμένοι ἐκφράσεις, ὅπως π.χ. *ρυνάκι* - *ρυνάκι*, *θάλασσαν* - *θάλασσαν*, ἀπαντοῦν καὶ εἰς τὸ λατινικὸν κείμενον (*riachi riachi*, *marinam marinam*). Ἀπὸ πλευρᾶς τοπωνυμίων, αἱ παρουσιαζόμεναι δυσκολίαι εἶναι πολλαί, διότι, δεδομένου ὅτι τὰ σύνορα τοῦ Στύλου εἶναι τοπικῶς περιωρισμένα (κυρίως πέριξ τοῦ ποταμοῦ Κοιλιάρη) ¹ ἡ δὲ περιγραφή

1. Κατὰ τὸν Μ. Δέφνερ, 'Οδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν Λυτικὴν Κρήτην', Ἀθῆναι [1928], σελ. 14, ὁ ποταμὸς «δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν κοιλιὰ, ἀλλὰ λέγεται Κυλιάρης, διότι ὁρμητικῶς καταβαίνει ἀπὸ τὸν Στύλον καὶ κυλάει πέτραις τὸν κατήφορον».

των λεπτομερής, δὲν εἶναι πάντοτε βέβαιον ἐὰν τὰ ἀναφερόμενα ὀνόματα εἶναι ὄντως τοπωνύμια ἢ ἀπλῶς τοπογραφικαὶ ἐνδείξεις (π.χ. γιστήρινα = στέρνα, λαγγάδι, σφάκα = πικροδάφνη κ.ἄ.).

Τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα ἐκδίδομεν διπλωματικῶς, ἀποκαταστήσαντες μόνον τὴν στίξιν, ὡς καὶ τὰ ἀρχικά κεφαλαῖα γράμματα τῶν κυρίων ὀνομάτων, τὰ ὅποια ἐρρυθμίσαμεν ὁμοιομόρφως. Εἰς τὸ κείμενον τοῦ καταστίχου ἐσεβάσθημεν μὲν τὰς ὀρθογραφικὰς τοῦ ἰδιομορφίας, ἀλλὰ δὲν ἐκρίναμεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν κριτικὸν ὑπόμνημα πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν, διότι σπανίως γεννοῦν κριτικὰ ζητήματα. Τὰς ἰδιωματικὰς λέξεις, τὰ τοπωνύμια καὶ τὰ ὀνόματα προσώπων παρέχομεν εἰς ἰδιαιτέρως συνταχθέντα πίνακα.

1. ΤΟ ΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΤΥΛΟΥ

1 Μαρτίου 1321

Περιγραφή τῶν συνόρων τοῦ Στύλου καὶ κατάλογος τῶν παροίκων αὐτοῦ.

Ἀντίγραφον (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου, φάκ. 2). Πρβλ. φωτ. ἀρ. 27.

Χάρτης (δίφυλλον) $0,300 \times 0,202$. Μελάνη καστανόχρους. — Διατήρησις καλὴ (σχισμαὶ κατὰ τὰς διπλώσεις). Διπλώσεις τρεῖς κάθετοι καὶ μία ὀριζόντιος. Σημειώματα ἐπὶ φ. 2^ο : α') Τὰ κονφίνια τοῦ τόπου τοῦ μοναστηρίου, β') διὰ μεταγενεστέρας χειρὸς : n^ο 20.

Copia tratta dallo libro original tenuto nell'offitio della massaria di questa Cancelleria Maggior della Canea a karte 189.

Die primo martij 1321

Hec sunt feuda militum et feudatorum de turma Psicro.

5 *Hoc est territorium Sancti Joannis de Stillo per ista confinia.*

Incipit a mare à bucha fluminis de Chiliari et ascendit per flume, versus austrium usque ad dhichaloperama ad platanum qui habet crucem qui habet magnam flacam et exit de flumine et venit per lo livadhi et fecit ad lisothorum et inde vadit recte ad unum monticellum parvum, quod
 10 *est apud viam per quam itur ad Castellum, ubi est lisothorum et inde vadit recte per medium vallis riachi riachi usque ad Magnam Ligeam, ubi est lisothorum et vadit per medium vallis recte per medium riachi et vadit riachi riachi usque in capitte riachi, ubi est unum aliud lisothorum et inde vadit recto tramitte per medium vallis et fecit ad Roverem,*
 15 *qui habet lisothorum et inde vadit recto tramitte per medium vallis*
 φ. 1^ο *et fecit ad anattolico Spilari | et inde ascendit ad Sclavochorio et inde vadit ad Cleptoperama et intrat in farango et ascendit ad farangum usque ad Chaminachia et inde vadit ad Chavalaream Petram et vadit per medium Tavatheia Selli et inde voluit versus ponentem et vadit recto tra-*
 20 *mitte usque ad mittatochathisma de Fimia, quod est confini de Fimia, quod est confini heredum misser Joannis Navagiarij et inde voluit versus boream per illa confini et fecit ad Chiromilli et inde descendit ad Scal-*
lam de Campis et inde descendit ad domum de Drogarato et transit ultra farangum et fecit ad Chorafachia et inde vadit ad Cisternam et inde vo-
 25 *luit per Campum de Piracijs salvaticis et fecit ad Piracium salvaticum Inforcatum, quod habet crucem et inde vadit ad aliud Piracium salvaticum Plectum, quod habet crucem et ascendit recte ad Petrochefalachi delo faranguli de Capnica de supra Grottam de Capnica et ascendit recte*

ad lisothorum, quod est in latere deli Choraffi et inde vadit ad aliud
 30 *lisothorum, quod habet agrulidhi et transit recte et ascendit ad Petroche-*
falachi de Malaxa, quod est plus altum et descendit recte et fecit ad
columpnam, quod est in via imperial et fecit recte in mari et inde voluit
 φ. 2 *marinam versus levantem usque ad bucha fluminis | del Chiliari ad pri-*
imum confine.

35 *Isti sunt villani predictae terre sancti Joannis*

Georgius Zangari, Joannes Omadilos et Vassili eius filius, Vassili
Omadilos frater soprascritti Joannis Omadillos, Costa Manganari, Nicola
Mullida, Costa Theoctistos frater Manuele Theoctistos defuncti et Varda
frater eorum, Nicola Chirfivoti, Nicola Sambathij et Theodorus Sabathi
 40 *frater eius, Joannes Xervo, Anastassius Moraijti, Georgius Vugdano,*
Georgius Stratigopulo, Nicolas Cano, Theodorus filius quondam papa
Nichitopulo.

Georgius filius Leonis Vardava, quod dedit Joannis Navaiano Mona-
sterio Stilli per animam misser Constantini Scordilli.

45 *Michiel Claduri nodaro della Cancellaria*

16 ante *Spilari* scriptum erat *lisso*, quod postea cancellatum fuit

2. ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΝ

1506

Ἐν τῷ καταστίχῳ περιέχονται : α') τὰ σύνορα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου
 τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Στύλου, β') αἱ μοῖραι τοῦ μοναστηρίου καὶ γ') τὰ
 σῶχαρα τῶν γονικῶν.

Κατάστιχον (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου, φάκ. καταστίχων). Πρβλ. φωτ. ἀρ.
 28 - 29.

Κατάστιχον χαρτῶν ἐσταχωμένον 0,320 × 0,110. Μελάνη φαιόχρους. — Διατήρησις
 ἀρίστη. Σ η μ ε ι ὡ α τ α ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου : α') τῆς κρείτης σύνορα | τοῦ μετοχίου,
 β') 1506.

,α φ ς'

Τὸ παρὸν καδέρον ἐγγόνει διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου ἐμοὶ Ματθαίου μο-
 ναχοῦ τοῦ ἐκ Κρήτης ὁμοῦ μετὰ τὸν τιμιωτάτων καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν κὺρ
 Μάξιμον μοναχὸν τὸν ἐκ Χείου, ἀνεψιὸν τοῦ μακαρίτου προηγουμένου κῆρου
 Θεοδούλου καὶ καθολικῶν ἐνέντριταρέων Στύλου πρὸς καθαρσύνην καὶ σα-
 5 φεστάτην ὁδὸν τοῦ τόπου τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Εὐαγγελ-
 λιστοῦ Θεολόγου ἐν Πάτμῳ, δι' οὗ καὶ πρῶτον ἔχει τὴν ἀρχὴν τὸ κατὰ Στί-
 λον τοῦ ρηθὲν τόπου, σῆκομένον ἀπὸ τὰ ρινάρα τῆς κατ'ἐλαφρίας τῶν Χανίων

ἀπὸ χαρτίον ρηθ', ἤγουν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἐννέα, μετὰγλωττησμένον ἀπὸ λατινικὸν εἰς ρωμαϊκόν.

- 10 Ἀρχὴ εἰς τὰ σύνορα τοῦ ρηθὲν τόπου· πρῶτον τοῦ τόπου ἢ ἀρχή·
ἀρχίζει ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ στόμαν τοῦ ποταμοῦ του Κιλιάρη
καὶ ἀναβένει μὲ τὸν ποταμὸν πρὸς τὸν νότον ἕως τὸ διχαλοπέραμαν εἰς τὸν
πλάτανον ποῦ ἔχει σταυρόν, ὅποῖος ἔχει μεγάλην σφάκαν καὶ εὐγένει ἀπὸ τὸν
ποταμὸν καὶ ἔρχεται τὸ λιβάδιν καὶ κρούει εἰς τὸν λισόθουρον καὶ ἀπ' ἐκεῖ
15 ὑπαγένει ἴσῖα εἰς ἓναν βουνόπουλον μικρόν, ὅπερ ἔνομαι σιμὰ εἰς τὴν στράταν
ὅπου ὑπαγένουσιν εἰς τὸ Καστέλι, ὅπου ἔναι λισόθουρος καὶ ἀποδεκεῖ ὑπαγένει
ἴσεια εἰς τὸ μέσον τοῦ λαγγαδίου ριάκη ριάκη ἕως τὴν Μεγάλην Λυγέαν, ὅπου
ἔναι λιθόσουρος καὶ ὑπαγένει μέσον τοῦ λαγγαδίου ἴσῖα μέσον τοῦ ριακίου
καὶ ὑπαγένει ριάκη ριάκη ἕως τὴν ἄκραν του ριακαίου, ὅπου ἔναι ἄλλος λισό-
20 θουρος καὶ ἀποδεκεῖ ὑπαγένει ἴσῖα μέσον τοῦ λαγγαδίου καὶ κρούη εἰς τὸν
Δρίν, ὅπου ἔχη λισόθουρον· ἀποκεῖ ὑπαγένει ἴσῖα καὶ κρούη μέσον τοῦ λαγγα-
δίου εἰς τὸ ἀνατολικὸν Σπυλιάρη καὶ ἀποκεῖ ἀνεβένει εἰς τὸ Κλεπτωπέραμα
καὶ ὑπαγένει εἰς τὸ φαράγγει ἕως τὰ Καμινάκια καὶ ἀποδεκεῖ εἰς τὴν Βαλα-
ρέαν Πέτρην καὶ ὑπάγει μέσον τὴν Βαθεῖαν Σέλι καὶ ἀποδεκεῖ γυρῖζη πρὸς τὴν
25 δύσιν καὶ ὑπάγει ἴσῖα ἕως τὸ μυτοκάθισμα τῆς Φυμαίας, ὅπου ἔναι σύνορον
τῆς Φυμαίας, ὅπου ἔναι σύνορον τῶν παίδων τοῦ κυρίου Ἰωάννου Ναβαγιά-
ρου καὶ ἀποκεῖ γυρῖζη πρὸς τὸν βορέαν μετὰ κείνα τὰ σύνορα καὶ κρούει εἰς
φ. 1^ν τὸ Χιρομύλιν καὶ ἀποδεκεῖ κατεβαίνει εἰς τὴν Σκάλαν τῶν Κάμπων καὶ ἀπο-
δεκεῖ κατεβαίνει εἰς τὸ σπῖτι τοῦ Δρουγράτου καὶ πέρνει ὀμπρὸς τὸ φα-
30 ράγγει καὶ κρούει εἰς τὰ Χοραφάκια καὶ ἀποδεκεῖ παγένει εἰς τὴν Γυστήρην
καὶ ἀποκεῖ γυρεῖζη εἰς τὸν Κάμπων τῶν Ἀχλαπηδέων καὶ κρούει εἰς τὴν
Ἀχλαπιδέαν τὴν Κρεμαστήν, ὅπου ἔχη σταυρόν καὶ ἀποδεκεῖ ὑπαγένει εἰς τὴν
ἄλιν Ἀχλαπιδέαν τὴν Πλεκτήν, ὅπου ἔχει σταυρόν καὶ ἀνεβαίνει ἴσια εἰς τὸ
λισόθουρον, ὅπου ἔναι εἰς τὸ πλάγι τῶν Χωραφιῶν καὶ ἀποδεκεῖ παγένει εἰς
35 τὸν ἄλλον λισόθουρον, ὅπου ἔχει ἀγρουλίδιν καὶ περνᾷ ἴσια εἰς τὸ Πετροκε-
φαλάκην τῆς Μαλάξας, ὅπου ἔνε ὑψηλότερον καὶ κατεβαίνει ἴσια καὶ κρούη
εἰς τὴν κολώναν, ὅπου ἔναι εἰς τὴν στράταν τὴν βασιλικὴν καὶ κρούη εἰς τὴν
κολώναν ἴσια εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀποδεκεῖ γυρεῖζη θάλασσαν θάλασσαν πρὸς
τὴν ἀνατολὴν ἕως τὸ στόμα τοῦ Κυλιάρη εἰς τὸ πρῶτον σύνορον.
- 40 Ὅν ἐγεγόνει εἰς τὸ ἔτος ,αφς'. Τέλος ὧδε τοῦ καταστοίχου.

† Ἀπόδειξις καὶ καθαρὸσύνῃ εἰς ταῖς μοῖρες τοῦ τόπου τοῦ μοναστηρίου
τῆς Πάτμου :

Ἀρχὴ εἰς τὸν τόπον τῆς Λυγόμενας :

- α^{ον}) † Ἐτοῦτες ἦνεν οἱ μείρες καὶ ὁ τόπος ὅλος τῆς Λυγόμενας, ὅποῖος
45 ἀνεβαίνει ὁμοῦ μουζούρια δῖακόσια ἐνενήκοντα, ἤγουν μουζούρια σ'η'.

β^{ον}) † Τῶν Ποδομουρίων μουζούρια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, ἤγουν ρμ'.

γον) † Τῆς ἁγίας Μαρίνας ἀνεβαίνει ὅλος ὁμοῦ μουζούρια ρπ', ἤγουν
ἐκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ μετὰ χωράφια τῆς Γρέας τὸ Λιμνονάριν μουζούρια
ιη', ἤγουν δέκα ὀκτώ. Τὸ Λιμνονάριν, τὸ Πλατάνη μετὴν Μαμουνόπετραν
50 ὁμοῦ τὰ τρία μουζούρια λζ', ἤγουν τριάκοντα καὶ ἑπτὰ.

δον) † Τῶν Μέσα Χωραφίων ὁμοῦ μετὰ τῆς Κουζανίβας ρη', ἤγουν
ἐκατὸν ἐνενηήκοντα. † Εἰς τὸν Ἀχλαδόλακον μουζούρια ε'. † Καὶ διὰ τὸν
Ἀμῖγδαλον μουζούρια ζ'. |

φ. 2 εον) † Τῶν Μεγάλων Χωραφίων μουζούρια ρκη' καὶ διὰ τὸν Πιρνεάν
55 μουζούρια δ' (ἥμισυ).

ςον) † Τοῦ Ἀζωρέα μουζούρια π'.

ζον) † Τῆς Κεφάλας μουζούρια ρη'.

ηον) † Τὰ Μάχια μουζούρια νβ'.

θον) † Ἐτοῦτος ἔναι ὅλος ὁ τόπος καὶ οἱ μοῖρες τῆς Ραμνῆς ὁ καλού-
60 μενος τὸ Κουρῖν, ὅποῖος τόπος καὶ οἱ μοῖρες σὺν τὸ Μουρῖν ἀνεβαίνει ὁμοῦ
μουζούρια ο'. † Ἀκόμη τα πρᾶγματα τῆς Ραμνῆς μουζούρια κδ'.

ιον) † Τὸ Μέσα Μιτᾶτον μετὰ καὶ τοὺς Βράσκους μουζούρια ρκ'. † Τὸ
Σελῖν μουζούρια ρξε'.

ιαον) † Τοῦ Κάμπου μετὰ τοῦ Πλατανίου μουζούρια ρπζ' (ἥμισυ), ἤγουν
65 ἐκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ εἰμῖσι.

ιβον) † Τὰ Ἀλῖσματα μετὰ τῆς ἁγίας Εἰρήνης μουζούρια ρκβ', ἤγουν
ἐκατὸν εἴκοσι δύο.

ιγον) † Τῆς Χαλέπας τοῦ Μεγάλου Νικολάου μουζούρια ρ'. † Ἀπὸ τὸ
Σπίλεον τῆς Τριπύτης τὸ φαράγγι φαράγγι νὰ διαβῇ τοῦ Περίστερε τὸ
70 Σπίλαιον καὶ τὰ σῖνορα τῶν Κάμπων νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Πιρηνάρι νὰ ἔλθῃ τὸν
Ἀρόλιθον τὸν Κρεμαστὸν καὶ τὰ σῖνορα τοῦ Σαμονὰ νὰ ἔλθῃ τὸ λαγγάδιν
λαγγαδῖν νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Τριπητῆς ἡ μοῖρα μουζούρια λε'.

ιδον) † Τοῦ Σαμονὰ μουζούρια ρκ' καὶ διὰ τὰ πρηνάματα τοῦ Σαμονὰ
μουζούρια ι'.

ιεον) † Τοῦ Ξεροκάμπου μουζούρια ν' καὶ διὰ τὸν Μάυρον Δέτην μου-
ζούρια ε'. |

φ. 2^ν ιςον) † Τῆς Μαλάξας ἀνεβαίνει μουζούρια ξ' καὶ τὰ Λακούδια μουζού-
ρια ιβ' (ἥμισυ).

ιζον) † Τὰ Κέντρι μουζούρια μ' καὶ ἡ μοῖρα τοῦ Κόμου μουζούρια κε'.

80 † Οἱ μοῖρες τῆς Χαλέπας.

ιηον) † Τοῦ Πιρναρίου, τὴν ὁποίαν ἐκράτην ποτὲ Γαβαλὰς ὁ Τοῦρκος
μουζούρια κε'.

† Ἡ καλονμένη Ἀμῖγδαλόκουρτα, τὴν ὁποίαν ἐκράτην ποτὲ Μανόλης
Νικητόπουλος μουζούρια κε'.

85 † Ἡ τζόντα ὁποῦ ἔναι μετὴν Ἀμηνδαλόκουρτα μουζούρια ιε', τὴν
ὁποίαν ἐκράτην ποτὲ Σταμάτις Φυνοκάλις.

- † *Ἡ Κύνοκεφάλα τὴν ἐκρατοῦσαν οἱ Πάτεροι μουζούρια λε'.*
 † *Ἡ μοῖρα Μητξηκεφάλα μουζούρια κ', τὴν ὁποῖαν ἐκρατῆν ὁ Διμή-
 τρης Παγίδις με τὸ Ρουπακία.*
- 90 † *Ἐτούτη ἔναι ἡ μοῖρα, τὴν ὁποῖαν ἐκράτην ποτὲ Γερόνυμος μουζού-
 ρια ιε'.*
 † *Ἡ μοῖρα ἡ καλουμένη Χοιρόμυλος μουζούρια ιε'.*
 † *Ἡ μοῖρα ἡ λεγόμενη Ρουπακόλακος μουζούρια ιε'.*
- 94 † *Ἡ μοῖρα ἡ καλουμένη Μέσα Λύμνη μουζούρια κε'. |*
- φ. 3 † *Τοῦ Κυμηνᾶ μουζούρια ν'.*
 † *Ἡ Τζακίστρα μουζούρια κε' καὶ τὰ Λίδια μουζούρια ιε'.*
 † *Ἡ Ροδώσα μουζούρια ιζ'.*
 † *Τοῦ Μονοκυπαρίσον μουζούρια ιη'.*
 † *Τοῦ Ἀμιγδάλον μουζούρια ιε'.*
- 100 † *Ἡ μοῖρα ἡ λεγόμενη Τέμπλα μουζούρια ιε'.*
 † *Ἡ λεγόμενη τῆς Παπαδιᾶς τα Κεφάλια μουζούρια κ'.*
 † *Ἡ Λουματαρέλα μουζούρια κε'.*
 † *Τα Χωραφάκια κείμενα συμπλῖον τοῦ Ἀγιασματίου μουζούρια ιβ'.*
 † *Ἡ Νεφελόπορη μουζούρια ιε'.*
- 105 † *Τῶν Δραμονομουρίων μουζούρια ιε'.*
 † *Τοῦ Καναβὰ μουζούρια ν', τὴν ὁποῖαν ἐκράτην ποτὲ Θωμᾶ Βλατο-
 πούδης.*
 † *Τῆς Κοζέας μουζούρια ιβ'.*
 † *Τὰ Κονταροάμνια μουζούρια ς'.*
- 110 † *Ἡ Βρουλίδα μουζούρια κ'.*
 † *Τα Κάτω Πηγάδια, ὅπερ λέγεται τῆς Συκέας μουζούρια ιδ'. |*
- φ. 3^ν † *Ἐτούτη ἔναι ἡ μοῖρα ἡ λεγόμενη Βαριπερήν, τὴν ὁποῖαν ἐκράτην
 Δημήτρις Τζηγκρέας ὁ κουράτορας μουζούρια θ'.*
 † *Μαδαρῶ μουζούρια κ'.*
- 115 † *Τὰ Λίδια μετοῦ Κουζουλοϊωάννου μουζούρια κε'. |*
- φ. 4 † *Ἀρχὴ τῶν σωχῶρων τῶν γονικῶν*
 † *Παπὰ Ἰωάννης Τζούγγαρις διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνὸς σιτάρῃν μου-
 ζούρια ι' (ἡμισυ).*
 † *Παπὰ κὺρ Μῖχαήλ Τζούγγαρις διὰ σώχωρον ἕνα, ὅπερ εἶχεν ἀπὸ τὸν*
 120 *πατέρα του διὰ πατερικὴν εὐχὴν, σιτάρῃν μουζούρια ε' καὶ κάρτον α'.*
 † *Μάρκος Ζουλομίτης ποτὲ Ἰωάννου Ζουλομίτη θέλει νὰ δίδει διὰ πά-
 κτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ εἶχεν ἀπὸ τὸν πατέρα του διὰ πατερικὴν εὐχὴν,
 σιτάρῃν μουζούρια λδ'.*
 † *Μανόλης Ζουλομίτης ποτὲ Ἰωάννου θέλει νὰ δίδει διὰ πάκτος σωχώ-
 125 ρου ἑνός μουζούρια ι' καὶ διὰ ἕτερον σώχωρον, ὅπερ ἦτονα τοῦ παπὰ Μι-*

χάλη τοῦ ἀδελφοῦ του, σιτάριν μουζούρια ι', ὁμοῦ σιτάριν μουζούρια κ'.
 Ἀκόμη τυχένει νὰ δίδει διὰ πάκτος ἐνὸς σωχώρου, τὸ ὅποιον ἦτοναι τοῦ
 Ἰωάννου Σκορδίλη, ὑπέρπυρον α'.

† Νικολέτος Ζουλομίτης ποτὲ Ἰωάννου θέλει νὰ δίδει διὰ πάκτος σω-
 130 χώρου ἐνός, ὅπερ εἶχε διὰ πατερικὴν εὐχὴν ἀπὸ τὸν πατέρα του, σιτάριν
 μουζούρια ι'.

† Βιτόρης Ζουλομίτης θέλει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος σωχώρου ἐνός σιτάριν
 μουζούρια ι'.

† Κώνστας Τρουλῖνὸς Φερμάνος τυχένει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος ἐνός σωχώ-
 135 ρου, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάρι μουζούρια ς'.

† Γεώργιος Σκορδίλης ποτὲ παπὰ Μιχαήλ θέλει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος
 σωχώρου δύο σιτάριν μουζούρια ς' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδρα. |

φ. 4^ν † Μαργέλος Καστελάνος καὶ Σταμάτη Κυνηγὸς διὰ πάκτος σωχώρου
 ἐνός σιτάριν μουζούρια δ' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδρα.

140 † Γεώργιος Τζηγκρέας ποτὲ Παύλου διὰ πάκτος σωχώρου ἐνός σιτάριν
 μουζούρια ς'.

† Ἀντωνίνα Τρουλῖνὴ σύμβια ποτὲ Κώστα μὲ τὸν υἱὸν τῆς τὸν Γεώρ-
 γιον διὰ πάκτος σωχώρου ἐνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς τὴν Σβάραν, τὸ τρίτον ἀπὸ
 τὴν γῆν καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα. Ἀκόμη καὶ διὰ πάκτος σωχώρου ἐνός, ὅπερ κρα-
 145 τεῖ εἰς γονικόν, μετρητὰ ὑπέρπυρον α'.

† Γεώργιος καὶ Κώστας Τρουλῖνὸς ἀδελφοὶ καὶ υἱοὶ ποτὲ Χωνιάτη τυ-
 χένει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος σωχώρου ἐνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν
 μουζούρια ις' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τὸ τρίτον.

† Ἄννα Νταμιλοῦ συμβία ποτὲ Κώστα θέλει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος σωχώ-
 150 ρου ἐνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια ς' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα
 τὸ τρίτον.

† Ξένα Φεγγητὰ ποτὲ Γεωργίου τυχένει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος σωχώρου
 ἐνός, ὅπερ κρατεῖ γονικόν, μετρητὰ ὑπέρπυρον α' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τὸ
 τρίτον.

155 † Κωσταντζα Δρακοντῖνα καὶ Μανόλης Ἀρμένις ποτὲ Νικολάου τυχέ-
 νει νὰ δίδουσιν διὰ πάκτος σωχώρου ἐνός, ὅπερ κρατεῖ γονικόν, μετρητὰ ὑπέρ-
 πυρον α' καὶ σολδία ις' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τὸ τρίτον. |

φ. 5 † Γεώργιος Τρουλῖνὸς Κονστουλῆς υἱὸς ποτὲ Νικολάου θέλει νὰ δίδῃ
 διὰ πάκτος σωχώρου ἐνός, ὅποιον κρατεῖ εἰς γονικόν ἀπὸ τὸν πενθερόν του
 160 τὸν ποτὲ Ἰωάννην Κόντην, σιτάριν μουζούρια β' καὶ τὸ τρίτον μιᾶς γαδαρε-
 λαίας ὅπου ἔναι ἔσωθεν τοῦ αὐτοῦ σωχώρου.

† Γεώργιος Κυνηγὸς ποτὲ Νικολάου τυχένει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος σωχώ-
 ρου ἐνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια γ' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ
 τὰ δένδρα.

165 † Νικόλαος καὶ Σταμάτης Τρουληνὸς θέλουν νὰ δίδουν διὰ πάκτος σω-

χώρου ενός, ὅπερ κρατοῦν εἰς γονικόν, τὸ τρίτον ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τὰ δένδρα.

† Ἰωάννης Τρουλῖνός Μπερέτος ποτὲ υἱὸς Νικολάου τυγχέει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, τὸ ὅποιον ἔχομεν ἀποστάδον εἰς τὰ πάκτη, σιτάριν μουζούρια δ', ἤγουν εἰς τὸ πάκτος του.

170 † Νικόλαος Σκλάβος καὶ Θεοφάνης Σκλάβος ἀδελφοὶ καὶ υἱοὶ ποτὲ Ἰωάννου τυγχένουν νὰ δίδουσιν διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατοῦσιν εἰς γονικόν, ἀπὸ τὸ ὅποιον σώχωρον τὸ ἐμῖσὸν ἔχομεν βαλμένον εἰς τὴν πακτωσίαν τοῦ ρηθέντος Νικολάου, ἤγουν τὸ μερτικόν του, σιτάριν μουζούρια ε' καὶ μουζούρια ε' τοῦ ρηθέντος Θεοφάνη, ὅπου γίνονται ὁμοῦ σιτάριν μουζούρια ι'.

175 † Καλόγερος Κεραντῖνός τυγχέει νὰ δίδῃ διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, μετρητὰ ὑπέρπυρον α' ἢ μίαν λίτρην κερὶν χοντρήν. |

φ. 5^ν † Μιχάλης Σαραντινός ποτὲ υἱὸς Χωνιάτη τυγχέει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια γ'.

† Γεώργιος Κλαρίτης τυγχέει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατῖ εἰς γονικόν, σολδία ις'.

180 † Νικόλαος Νταλαπέρας υἱὸς ποτὲ τοῦ Κώνστα τυγχέει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατῇ εἰς πάκτος, ὑπέρπυρον α' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδρῳ.

† Νικολέτω Ζουλομίτης ποτὲ Ἰωάννου τυγχέει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια δ' καὶ ἀπὸ τὰ δένδρῳ τὸ γον.

† Σώχωρον ἓνα τοῦ μοναστηρίου, τὸ ὅποιον κρατεῖ εἰς πάκτος Νικολέτω Ζουλομίτης ἀπὸ τὸν κερὸν τοῦ κὺρ Γεδεοῦ καὶ πρώην οἰκονόμον Στύλον ὀφίλει νὰ δίδει μουζούρια σιτάριν κ' καὶ εἰς δινέρια μετρητὰ ς' καὶ τὸ

190 τρίτον ἀποτὰ δένδρα καὶ ἡ βοσκαρέα ἡ καλοκαίρινή τοῦ μοναστηρίου· τὸ ὅποιον σώχωρον ἐκράτην ποτὲ Νικολέτω Τρουλῖνός ἀρχοντόπουλος.

† Γεώργιος Μαντοῦδης καὶ ἡ ἀδελφή αὐτοῦ ἡ Ἀνίτζα ποτὲ Ἰωάννου τὰ παιδιὰ τυγχέει νὰ δίδουσιν ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατοῦσιν εἰς γονικότητα ἀποτὼν πατέρα τῶν, ὑπέρπυρα η', ἤγουν ὀκτώ, ἀπὸ τὰ

195 ὅποια ἐγγύζουν τῆς εἰρημένης Ἀνίτζας ὡς διὰ μερδικόν ὅπου ἐπεῖρεν ἀπὸ το ρηθὲν σώχωρον τὰ β' ὑπέρπυρα καὶ τα ς' ὑπέρπυρα ἐγγίζουν τοῦ ρηθὲν Γεωργίου ἐνῶ γίνονται ὁμοῦ ὑπέρπυρα η'. |

φ. 6 † Γιανὰ Κατοῦδης υἱὸς τοῦ Γεωργίου τυγχέει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ενός λεγόμενον Φυτόν μετρητὰ ὑπέρπυρα β'.

200 † Γεώργιος Σκλαβογιάννης υἱὸς ποτὲ Μάρκου θέλει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ἐνῶς γῆν καὶ δένδρῳ, τὸ ὅποιον ἤτονε πρώην Ἀνδρέα Γαρδουμάρη εἰς καθὲν χρόνον μετρητὰ ὑπέρπυρα η' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ ταδένδρῳ καὶ ἡ βοσκαρέα ἡ καλοκερινή τοῦ μοναστηρίου.

† Μανόλης Κλαψηνός υἱὸς ποτὲ Πέτρου τυγχέει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ενός, ὅπερ κρατῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια δ'.

205

† Μπερνάρδος Ντιέδος υἱὸς ποτὲ κὺρ Πέρω τυγχάνει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος τῶν σωχῶρων αὐτοῦ, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικὸν ἀποτὴν μητέρα του τὴν Ἑλένην Ντιέδεσαν, σιτάριν μουζούρια κα', ταόποια σόχωρα ἐπληρώνασιν πρῶτον σιτάριν μουζούρια κς' μέσα εἰς ἓναν κομάτιν χωράφιν, ὅπερ ἦτον
 210 εἰς το σῶχωρον τοῦ Νικολῆ τοῦ Τρουλῖνοῦ, τὸ ὁποῖον ἐγορασεν ἀποτὴν βίτξαν τῆς αἰθεντίας ὁ κὺρ Γεδεὼν μοναχὸς καὶ προοικονόμος Στύλου καὶ μέσα εἰς α' σῶχωρον ἐπούλισε τοῦ ρηθὲν Γεδεοῦ ὡς διὰ ὄνομαν τοῦ μοναστηρίου καὶ μένουσιν νέτα ναπληρόνη ὁ ρηθεὶς Μπερνάρδος διὰ μερδίκον τῆς ιδιότητάς του σιτάριν μουζούρια κα'. † Ρεβετζιανὰ γονικᾶ.

215 † Μιχάλης Τζάκος υἱὸς ποτε Κόνστα τυγχάνει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια ε'.

† Μανουὴλ Δημηνίτης ποτὲ τοῦ Μιχαὴλ τυγχάνει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατεῖ εἰς γονικόν, σιτάριν μουζούρια ε' καὶ τὸ τρίτον
 219 ἀποταδένδροι. |

φ. 6^ν † Χωνιάτης Τρουλῆνὸς ποτὲ υἱὸς Νικολάου τυγχάνει ναδίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῇ εἰς γονικόν, τὸ ὁποῖον ἦτονε ποτὲ Γεωργίου Μανασσῆ τοῦ πενθεροῦ του, σιτάριν μουζούρια β' (ἥμισυ) καὶ τὸ τρίτον ἀποταδένδροι.

† Θολογήτης Μανασσῆς ποτὲ Μανουὴλ τυγχάνει ναδίδει ὡς διὰ πάκτος
 225 σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῖ γονικόν ἀποτὸν πατέρα του, σιτάριν μουζούρια β' (ἥμισυ) καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδροι.

† Κωνσταντῖνα Δράκοντίνα συμβία ποτὲ Δημητρίου Δρακοντόπουλου τυγχάνει ναδίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῖ γονικόν ἀποτὸν ἀδελφόν της τὸν καλόγερον Μανασσῆν, σιτάριν μουζούρια β' (ἥμισυ), ἤγουν δύο
 230 ἥμισι καὶ τὸ τρίτον ἀποταδένδροι.

† Γεώργιος Κῖνηγὸς ποτὲ υἱὸς Ἰωάννου τυγχάνει ναδίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῖ εἰς γονικόντηταν ἀποτὴν πενθεράν του, τὴν ποτὲ Μαρίαν Μανασσοῦν, σιτάριν μουζούρια δ' (ἥμισυ) καὶ τοτρίτον ἀποταδένδροι.

† Γιάννα Κατοῦδης υἱὸς ποτὲ Γεωργίου τυγχάνει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος
 235 σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῇ εἰς γονικόν ἀπὸ τὸν πατέρα του διὰ πατερικὴν εὐχὴν, τὸ τρίτον ἀποτὴν γῆν καὶ δένδροι.

† Νικολέτα Ζουλομίτενα συμβία ποτὲ Ἰωάννου τυγχάνει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῇ εἰς γονικόν ἀποτὸν συμβίον της τὸν Ἰωάννην, σιτάριν μουζούρια ἐπτά, ἤγουν ζ'.

240 † Μιχάλης Τζεμπελῆς ποτὲ υἱὸς Γεωργίου Ἀσπρολοῦπι τυγχάνει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῇ εἰς γονικόν ἀπὸ τὸν πατέρα του διὰ πατερικὴν εὐχὴν, ὑπέρπυρον α'.

φ. 7 † Νικολέτω Λαγονάρης ποτὲ υἱὸς Λέω τυγχάνει ναδίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχῶρον ἑνός, ὅπερ κρατῇ εἰς γονικόν εἰς τὴν ἀγίαν Μαρίαν μετριτὰ ὑπέρ-
 245 πυρον α'.

† Σταμάτις Ἀρμένις ποτὲ υἱὸς τοῦ Μάρκου τυγχάνει νὰ δίδῃ ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ἑνός, ὅπερ κρατῇ εἰς γονικὸν εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίναν σολδία ις'.

† Τὸ καθολικὸν σώχωρον τῆς ἁγίας Μαρίας κρατεῖ κατὰ τὸ παρὸν εἰς
250 πάκτος Γεώργιος Πάγκαλος, Μανόλης Τρουλινὸς Λεντάκις ὁ Γέρων ὡς διὰ σιτάριν μουζούρια θ' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδροι καὶ κλήματα τοῦ ρηθὲν Γεωργίου υἱὸς ποτὲ Κώνστα καὶ τὰ δύο μερδῖκα τοῦ μοναστηρίου.

† Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ Βαπτιστοῦ Προδρομοῦ μετὰ χωράφια αὐτοῦ δίδῃ τοῦ μοναστηρίου ἀεννάως μετριτὰ ὑπέρπυρον ἕνα.

255 † Ὁ Σωτήρας Χριστὸς τοῦ Καμπῆ πληρώνη ἀεννάως τοῦ μοναστηρίου μετριτὰ ὑπέρπυρα ι'.

† Μανόλης Τρουλινὸς ποτὲ τοῦ Λεντάκη μετὰ τὸν ἐξάδελφόν του τὸν Μανόλην υἱὸν ποτὲ τοῦ Κώνστα τυγχάνει νὰ δίδουσιν εἰς καθ' ἓν χρόνον ὡς διὰ πάκτος σωχώραν ἑνός, ὅπερ κρατοῦν εἰς γονικὸν μετριτὰ ὑπέρπυρον ἕνα.

260 Τέλος ὧδε τῶν σωχώραν τῶν γονικῶν. |

φ. 1^ν † Παπὰ Μιχάλης Τρουλινὸς κρατεῖ κομάτι χωράφιν ἀπο ἔξω τοῦ ἐσωχώραν τοῦ Νικολέτου Ζουλομίτη εἰς τὴν στράταν γῆν μουζούρια δ'.

† Θεόδωρος Κούμανος κρατεῖ ἐσώχωρον α', τὸ ὅποιον ἦτον ποτὲ Ἑλένης Τιέδενας τὸ ὅποιον ἔχει τώρα τὸ μοναστήριον καὶ πληρόνει σιτάριν μου-
265 ζούρια ς' καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ δένδροι.

2 lege τῶν . . . ἀδελφῶν || 4 lege ἐντροιταρέων || 23 - 24 lege Καβαλλαρέαν || 25 lege μητατοκάθισμα || 53 ante Ἀμύγδαλον scriptum erat Πιρνεάν, quod postea cancellatum fuit || 73 lege πράγματα || 188 lege καιρὸν || 247 - 248 ante σολδία scriptum erat μετριτά, quod postea cancellatum fuit || 264 lege Ντιέδαινας

3. ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΟΓΗ MICHAEL STENO ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΟΥΚΑΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ALBANO BADUARIO

23 Ἰουλίου [1401]

Ὁ δόγης Michael Steno ἀκυροῖ δουκικὸν γράμμα, δι' οὗ ἐκοινοποιεῖτο πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Κρήτης ὅτι ἡ κυριότης τοῦ Στύλου περιήρχετο εἰς τὸν ἐπίσκοπον Καλαμώνος Antonio de Bellançinis.

Ἐπίσημον ἀντίγραφον (Archivio di Stato di Venezia, *Duca di Candia*, B. 1 *Ducali e Lettere Ricevute*), φ. 52^ν.

Michael Steno Dei gratia dux Venetiarum etc. nobilibus et sapientibus viris Albano Baduario de suo mandato duche Crete et consiliarijs suis ac successoribus fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum. Scripsimus vobis alias qualiter summus pontifex sua benignitate, provi-

5 *derat reverendo patri domino Anthonio de Bellançinis episcopo Calamo-*
nensi de monasterio Sancti Johannis de Stillo, ordinis Sancti Basilij
dicte dyocesis, et de administratione bonorum eius mandantes tunc qua-
tenus dicto domino episcopo Calamonensi dare debeatis auxilia et favores
vestros opportunos, quibus mediantibus intrare possit in possessione
 10 *pacifica dicti monasterij eiusque fructibus, proventibus et redditibus, sine*
alicujus contradicione libere, integre et pacifice gaudere et omnia, ut in
dictis nostris literis distinctius continetur. Nunc vero per presentes vobis
 φ. 52^v *denotamus, quod ipsas nostras literas | totaliter revocavimus et revoca-*
mus; vobis expresse mandantes quatenus, de factis predictis vigore dic-
 15 *tarum literarum, vos aliquialiter impedire non debeatis.*

Data in nostro ducali palatio, die XXIIJ mensis julij indictione
VIIIIJ — Recepta vero die XXVIIIJ marcij 1403.

4. ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ
 ΧΟΡΗΓΗΘΕΝΤΟΣ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ (1483),
 ΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ (1486)

1 Φεβρουαρίου 1577 (β.ξ. 1576)

Τὸ 1483 ἐπὶ συνδίκων Dominicus Bolanus καὶ Hieronimus Marcelus ἡ ἐν Πάτμῳ Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀπαλλάσσεται προνομιακῶς τῆς καταβολῆς δεκάτης διὰ τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Κρήτῃ μετοχίου αὐτῆς. Ἐπικύρωσις τοῦ προνομίου τούτου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ δόγῃ Marcus Barbadico τὸ 1486. Τὰ ἀνωτέρω προνόμια κατεχωρίσθησαν τὸ 1577, ἔνεκα φθορᾶς τῶν πρωτοτύπων, εἰς τὰ ἐπίσημα βιβλία τῆς Καρχελλαρίας τῆς Κρήτης.

Ἐπίσημον ἀντίγραφον (Archivio di Stato di Venezia, *Duca di Candia — Memoriali*), B. 38 [65 bis], φ. 112^v - 114.

L'infrascripte concessioni, per esser vechie l'originali et caduche et
acciò in ogni tempo apparino, si registrano nell'atti dell'Illustrissimo
Consiglio ad instantia dell'infrascripti calogieri comoranti nel monastier
di S. Zuanne di Pathimo et ciò de ordine di Sua Signoria Eccellentissima
 5 *et in essecution della concession fatta da lei a essi calogieri sotto di primo*
Febraio 1576 circa questo proposito.

Il tenor delle quali seguita

Nos Dominicus Bolanus Doctor et Hieronimus Marcelus pro Sere-
nissimo et Eccellentissimo Dominio Venetiarum sindici et provisores
 10 *infra et extra Culphum universis et singulis presentes patentes literas*

nostras inspecturis notam facimus, quod adveniens presentiam nostram venerabilis ac orthodoxus vir Igumenus Sancti Joanis de Palmoxa nobis exposuit ut cum monasterium suum situm sit in quoda scopulo deserto et pro sustentatione eius et monachorum sive calogerorum suorum in
 15 *illa heremo existentium conveniat victui suplere de helemosenis mendicatis ex quibus licet cum maximo incomodo victus sui existente ipso scopulo*
 φ. 113 *finitimo terre continenti turchis subditę | quot anis redemunt unum duos et interdum plures Christianos ex miserima turcorum servitute. Et quia Igumenus ipse nunc cogitur ad solvendum decimas, quas iam plu-*
 20 *ribus annis quisque ab eodem monasterio exigere voluit ob debilitatem ipsius monasterij ac victus Igumeni et monachorum predictorum nobis provide petens dignemur, attentis inpensis dicti monasterij et attento quod coguntur ex ellemosinis mendicare victum providere et eis ob pietatem illius heremi concedere, quod dictarum decimarum occasione in*
 25 *posterum non graventur aliter enim ex deffectu victus cogerentur illum locum deserere cum maxima omnipotentis Dei displicentia sua eiusdem Igumeni petitione intelecta habito locumpletissimo testimonio dictum Igumenum esse vitę religiosę et dictum scopulum seu monasterium super eo existens locis turcorum esse finitimum et multis Christianis captivis accomodatum*
 30 *ac ipsum Igumenum una cum suis calogieris ex elemosinis vivere. Ideo non modo Deo omnipotenti ducentes rem gratam et acceptam jacere, quod etiam ipsis Igumeno et calogieris in illa heremo et consuetis operibus dare modum quo prelati et Deo inserviant ac captivis Christianis prosint, prout hoc usque die fecerunt ex auctoritate nostri sindicatus nobis*
 35 *attributa à Consiglio Rogatorum et à Maiori Consiglio presentium tenore dictum monasterium Sancti Joanis de Palmosa, absolvimus et absolutum esse volumus e quibuscumque decimis tam preteritis quam futuris*
 φ. 113^v *pro quibus minime | inquietari aut molestari possit aliqua ratione vel causa ad beneplacitum Illustrissimi Dominij Venetiarum committente*
 40 *auctoritate quibus supra magnificis Dominis Rectoribus Cretę et Spectabilis Dominis Camerarijs ibidem et successoribus eius quatenus presentem termitationem et concessionem et absolutionem nostram inviolabiliter observent et observari faciant quę in camera comunis ad futurorum premissorum fidem presentes scribi et sigillo, quo utimur Sancti Marci, ius-*
 45 *simus comuni.*

Data Candide die XIIJ januarij MCCCCLXXXIJ.

Nicolaus Stella cancellarius mandato scripsit

Ego Octavianus à plathea Caneę cancellarię Caneę suprascriptam concessionem et absolutionem ex autentico legato accopiavi de verbo ad
 50 *verbum sicut in illo iacet.*

Marcus Barbadico Dei gratia dux Venetiarum etc. universis et singulis nobilibus et sapientibus viris de suo mandato Duce, Capitano, Consiliariis Crete, Rectoribus ac Consiliariis Canes ceterisque Rectoribus et Officialibus nostris totius insule tam presentibus quam futuris ad
 55 *quos presentes advenerint fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum. Miserentes paupertati venerabilem calogerum Sancti Joannis Evangeliste insule Pathinos cum nostro Consiglio Rogatorum, die VIII instantis, liberavimus et exemptos facimus eos e quibuscumque decimis pro casali quem habent in districtu Canes eis per testamentum relicto confirmantes*
 60 *privilegium per nobiles viros Dominicum Polani Doctorem et Hyeronimum Marcello syndicos, diei XI[II] januarij | MCCCCLXXXI do,*
 φ. 114 *factum calogieris ipsis pro casali predicto tantum concessimus, quod cum prefacto consilio et liberavimus ipsos in futurum ab angariis dandi quot annis falconum unum aut iperperos XX Duce Crete et dandi pradia*
 65 *aut comestionem aliquam Duce prefacto, Capitano, Rectori ac Consiliariis Crete et Canes quando occuret, quod equitabunt volumus itaque et auctoritate predicta mandamus vobis quibuscumque, ut suprascriptas concessionem nostras exequetis observari facere inviolabiliter debeatis.*
Data in nostro Ducali Palatio die XVII januarij, indictione IIII,
 70 *MCCCCLXXXV.*

[Alvise] Bonrizzo [secretario]

4 Zuane Zuane cod. || 5 Calogeri de S. Zuane di Pathimo in margine || 13 lege quodam || 51 Calogeri de S. Zuane di Pathimo in margine || 64 lege prandia

5. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΤΜΩ ΜΟΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
 ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΟΓΗΝ MARINO GRIMANI

25 Δεκεμβρίου 1595

Ὁ ἡγούμενος τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου συγχαίρει δι' ἐπιστολῆς τοῦ τὸν Marino Grimani ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς δόγη τῆς Βενετίας.

Πρωτότυπον, λυτὸν (Archivio di Stato di Venezia, Salla Regina Margherita, n° 16 III d). Πρβλ. φωτ. ἀρ. 31.

Χάρτης (δίφυλλον) 0,327 × 0,255. Μελάνη φαιόχρους. — Διατήρησις καλὴ (κηλίδες ἐξ ὑγρασίας, ἐφθαρμένον κατὰ τὰ ἄκρα). Διπλώσεις τέσσαρες ὀριζόντιοι καὶ δύο κάθετοι. Ἐπὶ τοῦ φ. 2^ο ἴχνη ἰσπανικοῦ κηροῦ. Σ η μ ε ι ω μ α διὰ μελάνης καστανόχρου ἐπὶ τοῦ φ. 2^ο : 25 Novembre 1595 | Monaci del Monasterio di S. Giovanni di Patmo | si rallegrano dell'elettion | del Serenissimo Principe Grimani.

Ἐπὶ τοῦ φ. 2^ο διὰ μελάνης φαιόχρου ἡ ἐπιγραφὴ (διεύθυνσις τοῦ προορισμοῦ) :
Serenissimo principe di Venetia | nostro signore et patron osservandissimo.

⁊ Non meno delle altre città, Serenissimo Principe, sogette all'imperio della Santissima et Illustrissima Repubblica |² Vostra, tenuti et obligati semo ancora noj della isola di Patmo, monachi insieme et laici hu³milissimi servitori suoj, di rallegrarci con Vostra Serenità et manifestarle per questa nostra el nostro |⁴ interno et verso quella riverente affetto, che havemo havuto, havendo inteso esser conferito questo |⁵ altissimo grado meritamente da tutti con suo commun applauso et universal triumpho nella illustrissima |⁶ persona di Vostra Serenità. Perchè chi mai fu più degno per sue qualità di sì giusto premio di Vostra |⁷ Serenità? La quale, oltra li altri suoj innocentissimi costumi et rare et singolarissime virtù, che |⁸ da tutti per tutto vengono predicate, per la clemenza sola et misericordioso affetto verso li poveri, |⁹ che sempre usava et massimamente al tempo della penuria, come per tutto la fama dice, meritava |¹⁰ esser non solamente principe della tale Gloriosissima et Illustrissima Repubblica, ma un monarcha et imperatore |¹¹ del tutto, poichè questa sola virtù è quella, la quale far suole li homini à dio esser simili |¹² et per questo degni di sifatto grado supremo. Ci rallegramo dunche Serenissimo Principe con Vostra Se¹³renità del'haver conseguito meritamente questo gloriosissimo et supremo grado non meno delli altri sud¹⁴diti à questa Santissima Repubblica. Imo, come è giusto et più di quelli, poichè noj, j quali tirannica¹⁵mente et non volendo ci troviamo sotto il giogo dell'infideli, che sempre vivono et si nutriscono del nostro |¹⁶ sangue, in tal modo semo abbracciati benignamente et favoriti sempre da questa Santissima Repubblica co¹⁷me quasi sariamo stati veri sudditi à quella. Per il chè anchora noj, così li monaci di questo |¹⁸ santo et religioso monasterio di S. Giovanni Evangelista come li altri habitatorj di questa isola |¹⁹ di Patmo, ricordevoli sempre delle tante gratie et beneficij havuti, non mancheremo (benchè indegni) |²⁰ di pregar sempre l'Omnipotente Iddio per la conservatione et felice stato di questa Santa Repubblica |²¹ di tutto l'Eccellentissimo Senato et de Vostra Serenità, la quale humilmente pregamo che resti servita di |²² volere havere noj humili et fidelissimi suoj servitori in quella medesima gratia, che ne ha²³vevano li Serenissimi predecessori suoj et particolarmente la beata memoria del Serenissimo Principe |²⁴ Pascal Ciconia, noj poj dall'altro canto ci offeriamo di non mancar maj della solita nostra fidele servitù |²⁵ verso quella et suo Eccellentissimo Senato; la quale la maestà divina faccia degna nel futuro seculo |²⁶ della sua gloria et suoj beni celesti et incorruttibilj.

²⁷ *Date nel nostro monasterio di S. Giovanni Evangelista dell'isola di Patmo.*

²⁸ *Adi 25 del mese di decembre 1595.*

²⁹ *Di Vostra Serenità*

³⁰ *humilissimo servitore*

³¹ *Ἰωάννης ἱερομόναχος καθηγούμενος μονῆς Πάτμου*

14 - 15 ante *tirannicamente* scriptum erat *be*, quod postea cancellatum fuit

ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΚΑΤΑΣΤΙΧΩ ΑΠΑΝΤΩΜΕΝΩΝ

Α') ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ

Ἀγία Εἰρήνη (ῆ) 36466	Γαβαλᾶς ὁ Τοῦρκος 36481
Ἀγία Μαρίνα (ῆ) 36447· 368244· 369217· 249	Γαρδουμάρης Ἀνδρέας 367201-202
Ἀγιασματίον (τό) 365108	Γεδεών, προοικονόμος Στύλου 367188· 368211· 212
Ἅγιος Ἰωάννης Βαπτιστής Πρόδρομος (ὁ) 369253	Γερώνυμος 36590
Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος Πάτμου (ὁ) 3625-6	Γιστήρνα (ῆ) 36121· 36330
Ἀζωρέας (ὁ) 36456	Γραίας τὸ Λιμ(ν)ιωνάρι 36448· 49
Ἀλίσματα (τά) 36466	Canea· βλ. Χανιά
Ἀμυδαλόκουρτα (ῆ) 36483· 85	Cano Nicolas 36241
Ἀμύδαλος (ὁ) 36453· 36599	Campum de Piracijs· βλ. Κάμπος Ἀχλα- πιδέων
Ἀρμένης Μανόλης τοῦ ποτὲ Νικολάου 366155	Capnica (τά) 36128
Ἀρμένης Μᾶρκος· βλ. Ἀρμένης Σταμάτης	Castellum· βλ. Καστέλι
Ἀρμένης Νικόλαος· βλ. Ἀρμένης Μανόλης	Chaminachia· βλ. Καμινάκια
Ἀρμένης Σταμάτης τοῦ ποτὲ Μάρκου 369246	Chavalarea Petra· βλ. Καβαλλαρέα Πέτρα
Ἀρόλιθος Κρεμαστός (ὁ) 36471	Chiliari· βλ. Κοιλιάρης
Ἀσπρολούπης Γεώργιος· βλ. Τζεμπελῆς Μιχάλης	Chirfivoti Nicola 36239
Ἀχλαδόλακκος (ὁ) 36452	Chiromilli· βλ. Χοιρόμυλος
Ἀχλαπιδέα Κρεμαστή (ῆ) 36125-26· 36332	Chorafachia· βλ. Χωραφάκια
Ἀχλαπιδέα Πλεκτὴ (ῆ) 36126-27· 36333	Choraffi(a)· βλ. Χωράφια
Βαθεῖα Σέλη (ῆ) 36119· 36324	Cisterna· βλ. Γιστήρνα
Βαρδαβᾶς· βλ. Vardava	Claduri Michiel 36245
Βαρυπερὴ (ῆ) 365112	Cleptoperama· βλ. Κλεπτοπέραμα
Βλατοπούδης Θωμᾶς 365106-107	Διμηνίτης Μανουὴλ τοῦ ποτὲ Μιχαήλ 368217
Βουγδᾶνος Γεώργιος· βλ. Vugdano Geor- gius	Διμηνίτης Μιχαήλ· βλ. Διμηνίτης Μα- νουήλ
Βράσκοι (οἱ) 36462	Δρακοντίνα Κωνσταντζά, σύζυγος τοῦ ποτὲ Δημητρίου Δρακοντοπούλου 366155· 368227· βλ. καὶ Μανασσῆς καλόγερος
Βρουλίδα (ῆ) 365110	

- Δρακοντόπουλος Δημήτριος· βλ. Δρακοντῆ-
να Κωνσταντῆζα
Δραμονομούρια (τὰ) 365105
Δρουγρᾶτος 36123· 36329
Δρῦς (ὁ) 36114· 36321
- Drogarato· βλ. Δρουγρᾶτος
- Fimia· βλ. Φυμαία
- Grotta de Capnica· βλ. Capnica
- Ζερβὸς Ἰωάννης· βλ. Xervo Johannes
Ζουλομύταινα Νικολέττα, σύζυγος τοῦ ποτὲ
Ἰωάννου Ζουλομύτη 368237
Ζουλομύτης Βιττόρης 366132
Ζουλομύτης Ἰωάννης· βλ. Ζουλομύταινα
Νικολέττα, Ζουλομύτης Μανόλης, Ζου-
λομύτης Μᾶρκος, Ζουλομύτης Νικο-
λέττος
Ζουλομύτης Μανόλης τοῦ ποτὲ Ἰωάννου
365124
Ζουλομύτης Μᾶρκος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου
365121
Ζουλομύτης Μιχάλης, παπᾶς, ἀδελφὸς τοῦ
Μανόλη 365125-126
Ζουλομύτης Νικολέττος τοῦ ποτὲ Ἰωάν-
νου 366129· 367181· 187-188· 369262
- Zangari Georgius 36236
- Θεόδουλος, προηγούμενος Στύλου 3621
Θεόκτιστος· βλ. Theoctistos
Θυμιά· βλ. Φυμαία
- Καβαλλαρέα Πέτρα (ἡ) 36118· 36323-24
Καμινάκια (τὰ) 36118· 36333
Καμπῆς· βλ. Σωτήρας Χριστὸς
Κάμποι (οἱ) 36470
Κάμπος (ὁ) 36464
Κάμπος Ἀχλαπιδέων (ὁ) 36125· 36331
Καναβᾶς (ὁ) 365106
Κάνος Νικόλαος· βλ. Cano Nicolas
Κάπνικα· βλ. Capnica
Καστελλᾶνος Μαργέλος 366138
Καστέλι (τὸ) 36110
Κατούδης Γιαννά τοῦ ποτὲ Γεωργίου 367198·
368234
Κατούδης Γεώργιος· βλ. Κατούδης Γιαννά
- Κάτω Πηγᾶδια (τὰ) 365111
Κέντρι (τὸ) 36479
Κεραντηνός, καλόγερος 367175
Κεφάλια (ἡ) 36457
Κεφάλια· βλ. Παπαδιᾶς Κεφάλια
Κλαδούρης Μιχαήλ· βλ. Claduri Michiel
Κλαρίτης Γεώργιος 367179
Κλαψηνὸς Μανόλης τοῦ ποτὲ Πέτρου 367201
Κλαψηνὸς Πέτρος· βλ. Κλαψηνὸς Μανόλης
Κλεπτοπέραμα (τὸ) 36117· 36322
Κοζέα (ἡ) 365108
Κουλιάρης (ὁ) 3616· 36233· 36311· 39
Κονταροάμνι (τὰ) 365109
Κόντης Ἰωάννης, πενθερὸς τοῦ Γεωργίου
Τρουλλινοῦ Κουστουλῆ 366160
Κουζανίβα (ἡ) 36451
Κουζουλοῦ Ἰωάννης 365115
Κούμανος Θεόδωρος 369263
Κοῦμος (ὁ) 36479
Κουρι (τὸ) 36460
Κρήτη (ἡ) 3622· βλ. καὶ Ματθαῖος
Κυμηνᾶς (ὁ) 36595
Κυνηγὸς Γεώργιος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 368231·
βλ. καὶ Μανασσοῦ Μαρία — τοῦ ποτὲ
Νικολάου 366162
Κυνηγὸς Ἰωάννης· βλ. Κυνηγὸς Γεώργιος
Κυνηγὸς Σταμάτης 366138
Κυνοκεφάλια (ἡ) 36587
- Λαγονάρης Λέο· βλ. Λαγονάρης Νικολέττο
Λαγονάρης Νικολέττο τοῦ ποτὲ Λέο 368243
Λακκούδια (τὰ) 36477
Λίμνη· βλ. Μέσσα Λίμνη
Λιμ(ν)ιωνάρι· βλ. Γραίας τὸ Λιμ(ν)ιωνάρι
Λουματαρέλα (ἡ) 364102
Λυγέα· βλ. Μεγάλη Λυγέα
Λυγόμενα (ἡ) 36343· 41
Λύδια (τὰ) 36596· 115
- Μαγγανάρης Κώστας· βλ. Manganari Co-
sta
Μαδαρό (τὸ) 365114
Μαλάξα (ἡ) 36231· 36336· 36478
Μαμουνόπετρα (ἡ) 36449
Μανασσῆς Γεώργιος, πενθερὸς τοῦ Χωνιά-
τη Τρουλλινοῦ 368221-222
Μανασσῆς Θεολογίτης τοῦ ποτὲ Μανουὴλ
368224

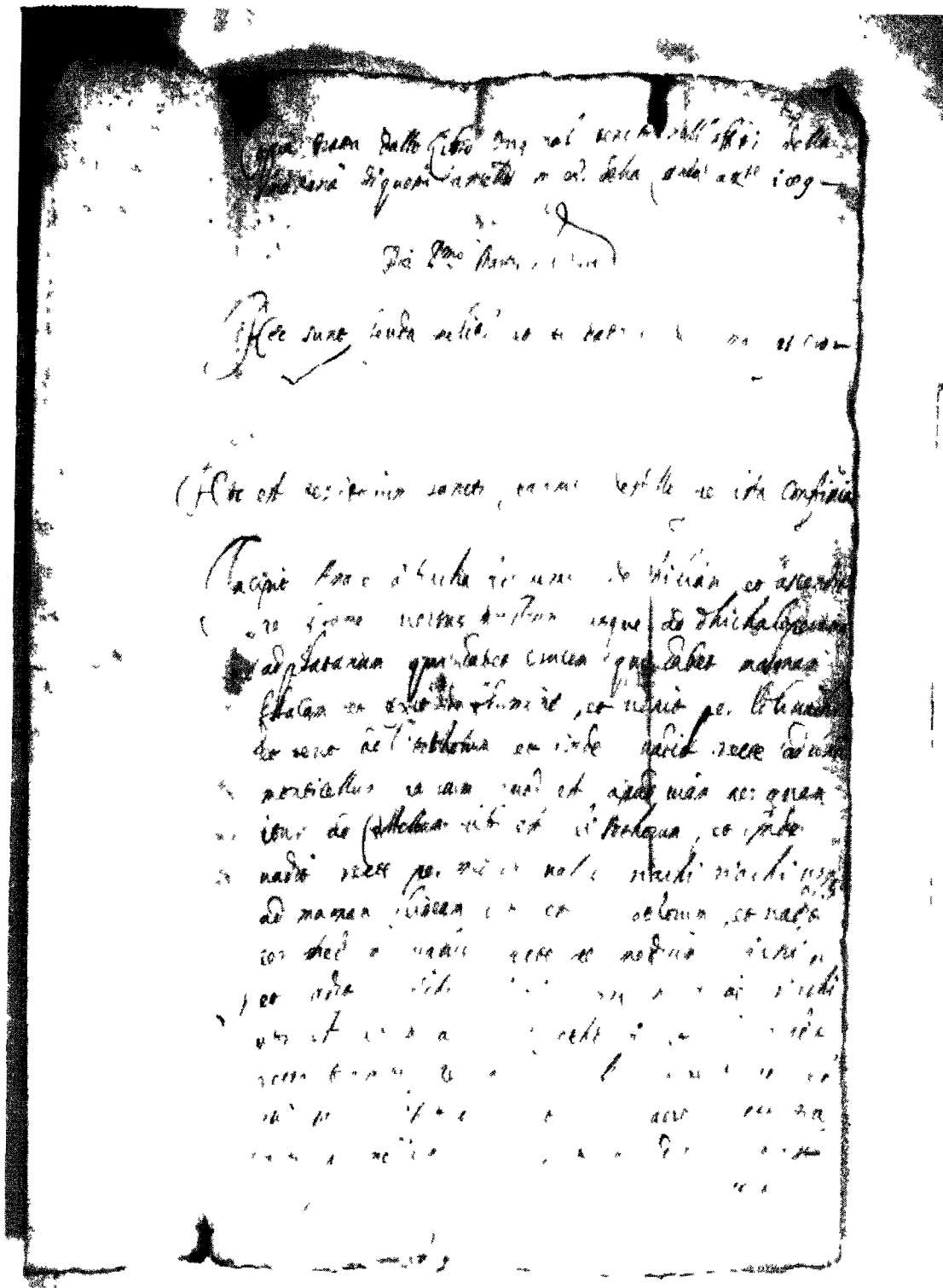
- Μανασσής, καλόγερος, αδελφός της Κωνσταντίνης Δρακοντίνης 368239
- Μανασσής Μανουήλ· βλ. Μανασσής Θεολογίτης
- Μανασσοῦ Μαρία, πενθερά του Γεωργίου Κυρηγοῦ 368233
- Μαντιλός(;)· βλ. Omadilos
- Μαντούδη Ἀννίτσα του ποτέ Ἰωάννου 367192' 195
- Μαντούδης Γεώργιος του ποτέ Ἰωάννου 367192' 197
- Μαντούδης Ἰωάννης· βλ. Μαντούδης Ἀννίτσα, Μαντούδης Γεώργιος
- Μάξιμος, μοναχός ἐκ Χίου 3623
- Ματθαῖος, μοναχός ἐκ Κρήτης 3621
- Μαῦρος Δέτης (ὁ) 36475
- Μάχια (τά) 36458
- Μεγάλη Λυγέα (ή) 36111' 36317
- Μεγάλος Νικόλαος (ὁ) 36468
- Μέσα Λίμνη (ή) 36594
- Μέσα Μητᾶτον (τὸ) 36462
- Μέσα Χωράφια (τά) 36451' 54
- Μητᾶτον· βλ. Μέσα Μητᾶτον
- Μονοκυπάρισσο (τὸ) 36598
- Μοραϊτής Ἀναστάσιος· βλ. Morajti Anastasius
- Μουλλίδας Νικόλαος· βλ. Mullida Nicola
- Μουρί (τὸ) 36460
- Μυτζηκεφάλια (ή) 36588
- Magna Ligea· βλ. Μεγάλη Λυγέα
- Malaxa· βλ. Μαλάξα
- Manganari Costa 36237
- Morajti Anastasius 36240
- Mullida Nicola 36237-38
- Ναβαγιάρος Ἰωάννης· βλ. Navagiarus Johannes
- Νεφελόπορη (ή) 365104
- Νικητόπουλος Μανόλης 36483-84
- Νικόλαος· βλ. Μεγάλος Νικόλαος
- Νταλαπέρας Κώστας· βλ. Νταλαπέρας Νικόλαος
- Νταλαπέρας Νικόλαος του ποτέ Κώστα 367181
- Νταμιλός Κώστας· βλ. Νταμιλοῦ Ἄννα
- Νταμιλοῦ Ἄννα, σύζυγος του ποτέ Κώστα 366149
- Ντιέδαινα Ἑλένη, σύζυγος του Πέρο 368208 369263-264
- Ντιέδος Μπερνάρδος του ποτέ Πέρο 368206' 213
- Ντιέδος Πέρο· βλ. Ντιέδαινα Ἑλένη, Ντιέδος Μπερνάρδος
- Navagiarus Johannes 36121' 36243
- Navaiario Johannes· βλ. Navagiarus Johannes
- Nichitopulo· βλ. Νικητόπουλος Μανόλης, Nichitopulo Theodorus
- Nichitopulo Theodorus quondam papa Nichitopulo 36242
- Ξερόκαμπος (ὁ) 36475
- Omadilos Johannes 36236
- Omadilos Vassili υἱός του Johannis 36236 — αδελφός του Johannis 36236-37
- Παγίδης Δημήτρης 36588-89
- Πάγκαλος Γεώργιος του ποτέ Κώστα 369250' 252
- Πάγκαλος Κώστας· βλ. Πάγκαλος Γεώργιος
- Παπαδιᾶς Κεφάλια (τά) 365101
- Πάτεροι 36587
- Πάτμος (ή) 36342' βλ. καὶ Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος
- Περιστέρη· βλ. Σπήλαιον Περιστερῆ
- Πετροκεφαλάκι (τὸ) 36127' 36231' 36335-36
- Πηγᾶδια· βλ. Κάτω Πηγᾶδια
- Πιρνέας· βλ. Πρινέας
- Πλατάνι (τὸ) 36449' 64
- Ποδομούρια (τά) 36346
- Πρινάρι (τὸ) 36470' 81
- Πρινέας (ὁ) 36451
- Petrochefalachi· βλ. Πετροκεφαλάκι
- Piracium Salvaticum Inforcatum· βλ. Ἀχλαπιδέα Κρεμαστή
- Piracium Salvaticum Plectum· βλ. Ἀχλαπιδέα Πλεκτή
- Psicro (τὸ) 3614
- Ραμνή (ή) 36459' 61
- Ροδώσα (ή) 36597

- Ρουπακία (ή) 36589
 Ρουπακόλακκος (δ) 36593
 Rovere βλ. Δρύς
- Σαμπάθης βλ. Sambathij
 Σαμωνᾶς (δ) 36471· 73
 Σαραντηνός Μιχάλης τοῦ ποτὲ Χωνιάτη 367177
 Σαραντηνός Χωνιάτης βλ. Σαραντηνός Μιχάλης
 Σβάρρα (ή) 366143
 Σέλη βλ. Βαθεῖα Σέλη
 Σελ(λ)ι (τδ) 36463
 Σκάλα τῶν Κάμπων (ή) 36121-22· 36328
 Σκλαβογιάννης Γεώργιος τοῦ ποτὲ Μάρκου 367200
 Σκλαβογιάννης Μᾶρκος βλ. Σκλαβογιάννης Γεώργιος
 Σκλάβος Θεοφάνης τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 367170· 174
 Σκλάβος Ἰωάννης βλ. Σκλάβος Θεοφάνης, Σκλάβος Νικόλαος
 Σκλάβος Νικόλαος τοῦ ποτὲ Ἰωάννου 367170· 173
 Σκλαβοχωριό βλ. Sclavochorio
 Σκορδίλης Γεώργιος τοῦ ποτὲ Μιχαήλ 366136
 Σκορδίλης Ἰωάννης 366128
 Σκορδίλης Κωνσταντῖνος βλ. Scordili Constantinus
 Σκορδίλης Μιχαήλ βλ. Σκορδίλης Γεώργιος
 Σπήλαιον Περιστερὲ (τδ) 36469-70
 Σπήλαιον Τρυπητῆς (τδ) 36469· 72
 Σπηλιάρι (τδ) 36116· 36322
 Στρατηγόπουλος Γεώργιος βλ. Stratigopulo Georgius
 Στύλος (δ) 3615· 36235· 11· 3621· 6-7· 367188-189· 211· βλ. καὶ Γεδεών, Θεόδουλος
 Συκέα (ή) 365111
 Σωτήρας Χριστὸς τοῦ Καμπῆ (δ) 369255
- S. Johannes de Stillo βλ. Στύλος
 Sambathij Nicola 36239
 Sambathij Theodorus, ἀδελφὸς τοῦ Nicola 36239
 Scalla de Campis βλ. Σκάλα τῶν Κάμπων
- Sclavochorio (τδ) 36116
 Scordili Constantinus 36241
 Spilari βλ. Σπηλιάρι
 Stratigopulo Georgius 36241
- Τέμπλα (ή) 365100
 Τζαγκάρης Γεώργιος βλ. Zangari Georgius
 Τζακίστρα (ή) 36596
 Τζάκος Κώστας βλ. Τζάκος Μιχάλης
 Τζάκος Μιχάλης τοῦ ποτὲ Κώστα 368215
 Τζεμπελῆς Μιχάλης τοῦ ποτὲ Γεωργίου Ἀσπρολούπη 368240
 Τζιγκρέας Γεώργιος τοῦ ποτὲ Παύλου 366140
 Τζιγκρέας Δημήτρης 365113
 Τζιγκρέας Παῦλος βλ. Τζιγκρέας Γεώργιος
 Τζούγγαρης Ἰωάννης, παπᾶς 365117
 Τζούγγαρης Μιχαήλ, παπᾶς 365119
 Τοῦρκος βλ. Γαβαλᾶς
 Τρουλλινὴ Ἀντωνῖνα, σύζυγος τοῦ ποτὲ Κώστα 366142
 Τρουλλινὸς Γεώργιος, υἱὸς τοῦ Κώστα 366142 — τοῦ ποτὲ Χωνιάτη 366146
 Τρουλλινὸς Γεώργιος Κουστουλῆς τοῦ ποτὲ Νικολάου 366158· βλ. καὶ Κόντης Ἰωάννης
 Τρουλλινὸς Ἰωάννης Μπερέττος τοῦ ποτὲ Νικολάου 367167
 Τρουλλινὸς Κώστας τοῦ ποτὲ Χωνιάτη 366146· βλ. καὶ Τρουλλινὴ Ἀντωνῖνα, Τρουλλινὸς Γεώργιος, Τρουλλινὸς Μανόλης
 Τρουλλινὸς Λεντάκις βλ. Τρουλλινὸς Μανόλης
 Τρουλλινὸς Μανόλης τοῦ ποτὲ Κώστα 36957-58 — τοῦ ποτὲ Λεντάκι 369257
 Τρουλλινὸς Μανόλης Λεντάκις ὁ γέρων 369250
 Τρουλλινὸς Μιχάλης, παπᾶς 369261
 Τρουλλινὸς Νικόλαος 366165· 367191· 368210· βλ. καὶ Τρουλλινὸς Γεώργιος Κουστουλῆς, Τρουλλινὸς Ἰωάννης Μπερέττος, Τρουλλινὸς Χωνιάτης
 Τρουλλινὸς Νικολέττο βλ. Τρουλλινὸς Νικόλαος
 Τρουλλινὸς Σταμάτης 366165
 Τρουλλινὸς Φερμάνος Κώστας 366134

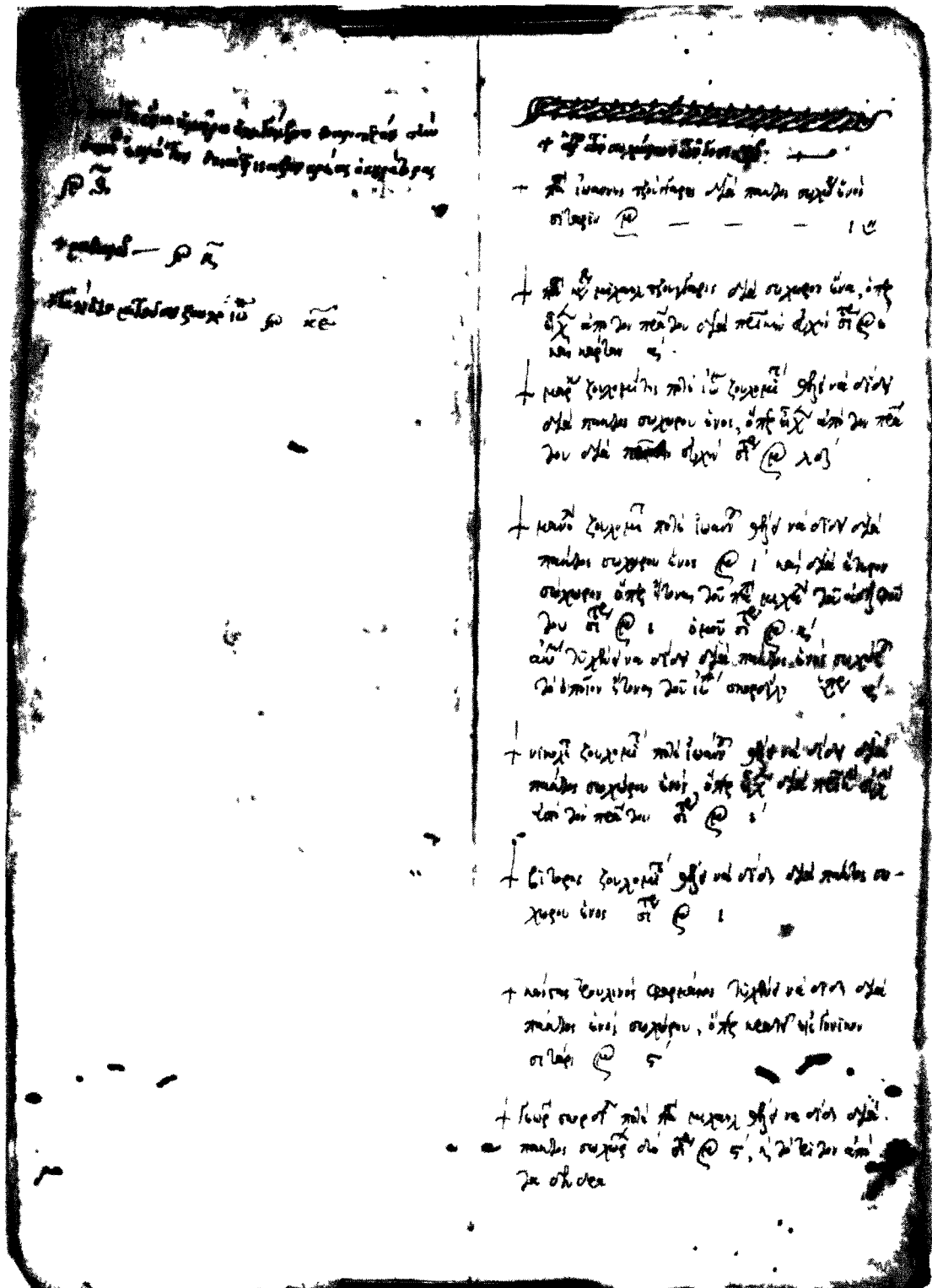
Τρουλλινός Χωνιάτης τοῦ ποτὲ Νικολάου 368220· βλ. καὶ Μανασσῆς Γεώργιος, Τρουλλινός Γεώργιος, Τρουλλινός Κώ- στας	Xervo Johannes 36210
Τρυπητή· βλ. Σπήλαιον Τρυπητῆς	Φεγγητὰ Ξένα τοῦ ποτὲ Γεωργίου 366152
Τσιριγώτης (;) Νικόλαος· βλ. Chirfivoti Nicola	Φεγγητὸς Γεώργιος· βλ. Φεγγητὰ Ξένα Φινοκάλῃς Σταμάτης 36486
	Φυμαία (ή) 36120· 36326
	Φυτὸν (τὸ) 367199
Tavathea Selli· βλ. Βαθεῖα Σέλη	Χαλέπα (ή) 36468· 80
Theoctistos Costa, ἀδελφὸς τοῦ Manuele καὶ Varda 36238	Χανιά (τὰ) 3612· 3627
Theoctistos Manuele, ἀδελφὸς τοῦ Costa καὶ Varda 36238	Χίος (ή) 3623· βλ. καὶ Μάξιμος
Theoctistos Varda, ἀδελφὸς τοῦ Costa καὶ Manuele 36238	Χοιρομύλι· βλ. Χοιρόμυλος
	Χοιρόμυλος (ὁ) 36122· 36328· 36592
	Χωραφάκια (τὰ) 36124· 36330· 365103
	Χωράφια (τὰ) 36229· 36334· βλ. καὶ Μέσα Χωράφια
Vardava Georgius υἱὸς τοῦ Leo 36213	
Vardava Leo· βλ. Vardava Georgius	Ψυχρό· βλ. Psicro
Vugdano Georgius 36210	

B') Λ Ε Ξ Ε Ω Ν

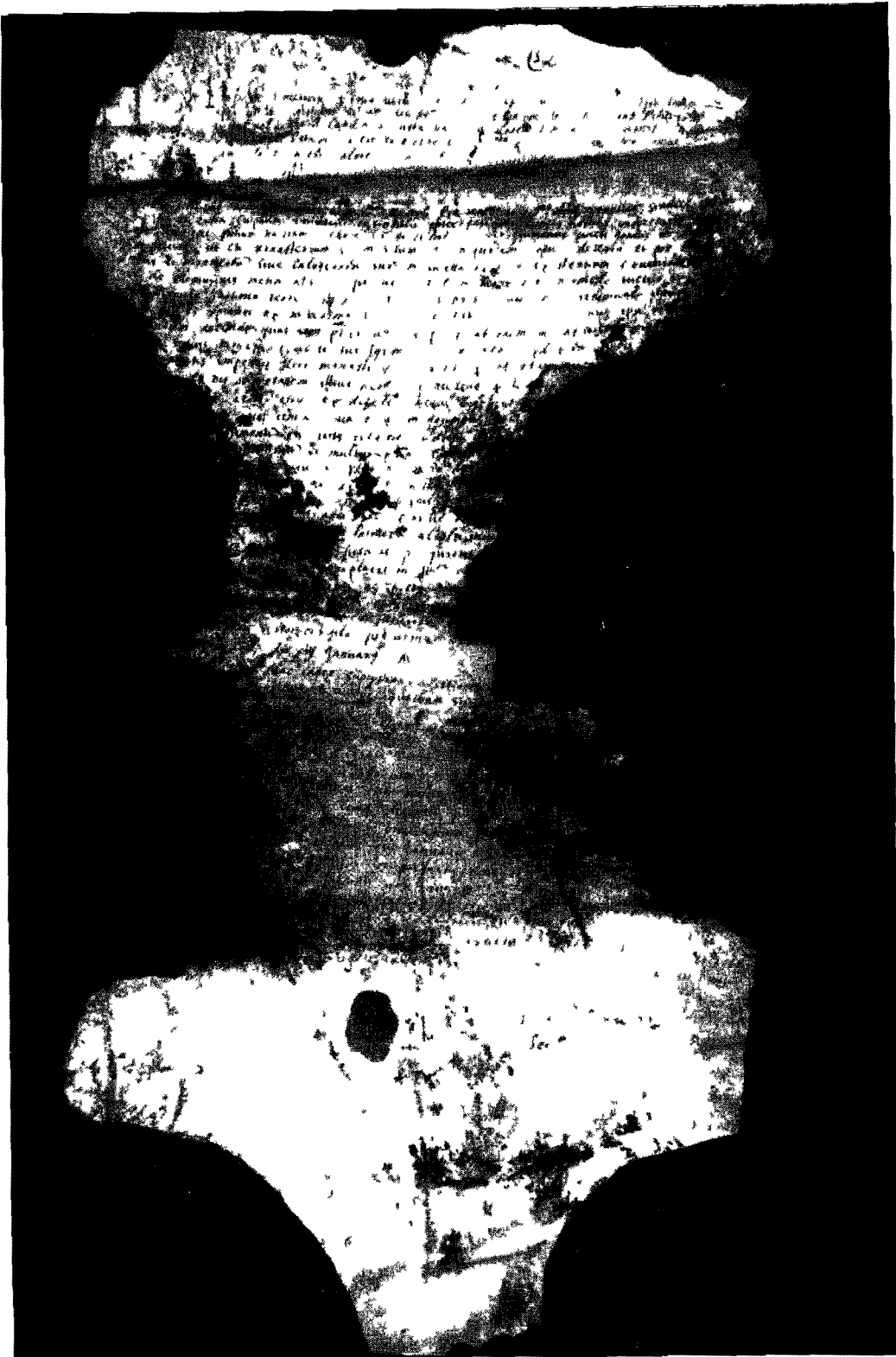
ἀγρουλίδι = ἀγρία ἐλαία
 γαδαρελαία = ποικιλία τοῦ δένδρου «ἐλαία» καὶ ὁ εὐμεγέθης καρπὸς τοῦ
 γιστήρνα = στέρνα (ἐκ τοῦ λατιν. *cisterna*)
 γονικὸν = τὸ ἐκ τῶν γονέων προερχόμενον καὶ κληρονομηθὲν κτῆμα
 ἐγγίξει = ἀναλογεῖ
 ἐντριτάρης = ὁ γεωργὸς ὁ λαμβάνων τὸ ἐν τρίτον (ἐντριτον, ἐντριτιά) τῶν φυτευθέντων
 καρπῶν
 καθαρωσύνη = διασάφησις
 κάρτον = τέταρτον (ἐκ τοῦ ἰταλ. *quarto*)
 λιθόσουρος = σωρὸς λίθων, περίφραγμα
 λισόσουρος· βλ. λιθόσουρος
 μητατοκάθισμα = τὸ μητᾶτον, ἡ στάνη ἐν γένει μὲ τὰς ἐγκαταστάσεις της
 μουζούρι = μέτρον σίτου καὶ ἐν γένει τῶν δημητριακῶν. Τὰ 4 1/2 μουζούρια ἢ 83,3 λίτρες
 ἀπετέλουν τὸ βενετικὸν *stajo* (μονάδα μετρήσεως τῶν μεγάλων ποσοτήτων τοῦ σίτου)
 νέτα = καθαρά, ἀκέραια
 πᾶκτος, πακτωσιὰ = μίσθωσις
 ρεβετζιανὰ (γονικὰ) = ἐπαναπωληθέντα (ἐκ τοῦ λατιν. *revendere*)
 συμπλῖον = πλησίον
 σφάκα = πικροδάφνη
 σῶχωρο = τὸ παρὰ τῷ χωρίῳ εὐφορον χωράφιον (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *ξωχώραφο*)
 τζόντα = προσθήκη (ἐκ τοῦ ἰταλ. *giunta*)

Τὸ Λατινικὸν κείμενον τῆς περιγραφῆς τῶν συνόρων τοῦ Στύλου, φ. 1 (πρβλ. σελ. 361).

Τὸ Κατάστιγον τῆς μονῆς τοῦ Σπύλου, φ 3^ν, 4 (πρὸς σελ 365 - 366)

Τὸ ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς μονῆς σωζόμενον εγγράφον τοῦ εἰσὺς 1577 (πρὶν σελ. 357-358)

